

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

**Osnutek proračunskega načrta
sektorja država
2024**

Oktober 2023

Kazalo

1 UVOD.....	3
2 EKONOMSKI IZGLEDI IN PRIČAKOVANJA	4
3 FISKALNI SCENARIJ IN UKREPI	13
4 PRIHODKI IN IZDATKI SEKTORJA DRŽAVA 2023 - 2024	25
5 STRUKTURNE SPREMEMBE IN INVESTICIJE	30
6 JAVNI DOLG IN POTENCIALNE OBVEZNOSTI.....	35
PRILOGA	41

1 UVOD

Fiskalno politiko bo v prihodnjem letu zaznamovala zahteva po vnovičnem spoštovanju fiskalnih pravil in odprava posledic naravnih nesreč, ki so Slovenjo prizadele v juliju in avgustu 2023. Po skoraj štirih letih se bo na ravni EU prenehala uporabljati splošna odstopna klavzula, hkrati pa se predvideva, da ne bodo več izpolnjeni tudi pogoji iz Zakona o fiskalnem pravilu, ki so omogočali uveljavljanje izjemnih okoliščin na nacionalni ravni. To pomeni, da je v naslednjih letih treba zagotoviti postopno zniževanje strukturnega primanjkljaja, pri čemer je pomembno da konsolidacija ne ogrozi gospodarske rasti. Ker pa so fiskalna pravila na ravni EU v fazi prenove, podrobne kvantitativne usmeritve za fiskalno politiko v srednjeročnem obdobju še niso dokončno znane.

Po drugi strani pa bodo imeli v naslednjih letih pomembno vlogo ukrepi za sanacijo območij prizadetih ob naravnih nesrečah. Ti ukrepi bodo zaradi obsežnosti škode imeli pomembne finančne posledice za javnofinančno stanje. V začetku oktobra se je namreč vlada seznanila z Oceno neposredne škode po naravni nesreči, ki je prizadela Slovenijo 4. avgusta 2023, ki znaša okoli 9,9 mrd EUR. Škoda je ocenjena z uporabo mednarodno priznane metodologije PDNA («Post-Disaster Needs Assessment»). Sredstva za ukrepe bodo zagotovljena tako iz novih virov (Solidarnostni sklad EU, obvezen solidarnostni prispevek) kot tudi s prioritizacijo izdatkov v državnem proračunu ter znižanjem zgornjih mej izdatkov v finančnih načrtih resorjev. Z novim zakonom o obnovi, razvoju in ukrepih za zagotovitev sredstev za odpravo posledic poplav¹ se predvidevajo tudi dodatni ukrepi, ki nakazujejo na preusmerjanje sredstev na poplave, zajezila se bo rast odhodkov (tudi zamik plačne reforme). Investicije se bodo še naprej ohranjale na visoki ravni. Prihodnja fiskalna politika pa bo nadalje močno pod vplivom negotovosti glede gibanja inflacije in s tem povezanimi odzivi monetarne politike, višine globalne rasti, geopolitičnega položaja in stanja na energetskih trgih.

V luči ukrepov za sanacijo naravnih nesreč vlada v letu 2024 načrtuje nekoliko višji javnofinančni primanjkljaj kot predvideno pri pripravi Programa stabilnosti 2023, in sicer v višini 3,8 % BDP. V luči fiskalnih pravil pa je ob tem pomembno, da primanjkljaj brez upoštevanja ukrepov za sanacijo poplav v letu 2024 pod referenčno vrednostjo - 3 % BDP. Javnofinančni cilji po letu 2024 se v času priprave Osnutka proračunskega načrta ne spreminjajo in je še naprej predvidena postopna odprava strukturne neuravnoteženosti na način, da ta ne ogrozi gospodarske aktivnosti. Srednjeročni fiskalni cilji bodo dodatno prilagojeni, ko bo več jasnosti glede prihodnjih fiskalnih pravil EU. Takrat bo pripravljena tudi srednjeročna fiskalna strategija za doseganje uravnoteženosti javnih financ, vključno s programom ukrepov za doseganje javnofinančnih ciljev, kot jo po prenehanju izjemnih okoliščin zahteva 14. člen Zakona o fiskalnem pravilu.

Spremembe javnofinančnih ciljev za leto 2024 se odražajo v predlogu spremembe Odloka o okviru za pripravo proračunov sektorja država za obdobje 2024–2026², ki je bil v pripravljen skupaj s proračunskimi dokumenti za prihodnji dve leti konec septembra 2023.

¹ Delovno ime.

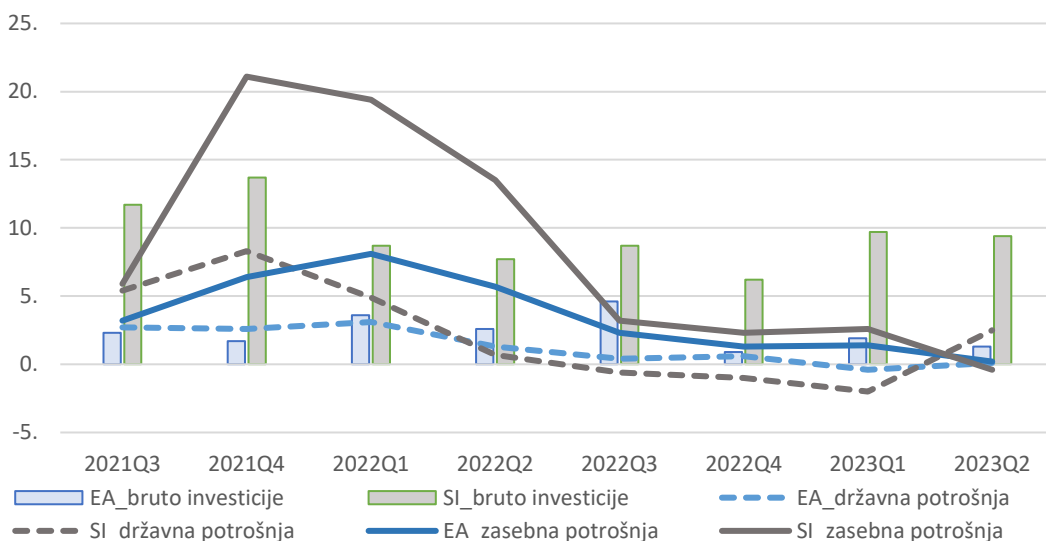
² Sklep vlade št. 00704-345/2023/2 z dne 28. 9. 2023.

2 EKONOMSKI IZGLEDI IN PRIČAKOVANJA

Rast gospodarske aktivnosti v prvem in drugem četrletju leta 2022 se je v evroobmočju medletno povečala za 1,1 % oz. 0,5 %. Umirjanje v prvi polovici leta je bilo predvsem povezano s šibkim povpraševanjem in zaostrovanjem pogojev financiranja. Razpoložljivi kazalniki kažejo na možen upad aktivnosti evrskega območja v tretjem četrletju, predvsem zaradi nadaljnega krčenja aktivnosti v predelovalnih dejavnostih, avgusta pa je upadla tudi aktivnost v storitvenih dejavnostih. Za evrsko območje UMAR na podlagi napovedi tujih institucij predpostavlja 0,7 % gospodarsko rast v letu 2023, ki naj bi se v letih 2024 okrepila na 1,4 %.

V Sloveniji se je v letu 2022 gospodarska aktivnost povečala za 2,5 %, kar je sicer za 2,9 o. t. nižje od prve ocene gospodarske rasti spomladi (oziroma v tekočih cenah za 1.951 mio EUR manj), s čimer se je spremenilo izhodišče za pripravo jesenske napovedi. V prvem polletju 2023 je rast znašala 1,1 %. V drugem polletju 2023 se pričakuje, da se bo gospodarska aktivnost umirila. UMAR v svoji Jesenski napovedi za leto 2023 predvideva 1,6 % rast BDP, kar je za 0,2 o. t. nižje kot v Pomladanski napovedi, vendar je zaradi spremenjenega izhodišča nova napoved za leto 2023 nominalno nižja kar za 1.753 mio EUR. Ob umirjanju cenovnih in stroškovnih pritiskov ter okrepljeni rasti investicij UMAR naslednje leto predvideva ponovno nekoliko višjo rast BDP in sicer 2,8 %.

Slika 1: Rast bruto investicij, državne in zasebne potrošnje, evroobmočje in Slovenija glede na enako obdobje predhodnega leta, 2021Q3- 2023Q2

Vir: Eurostat.

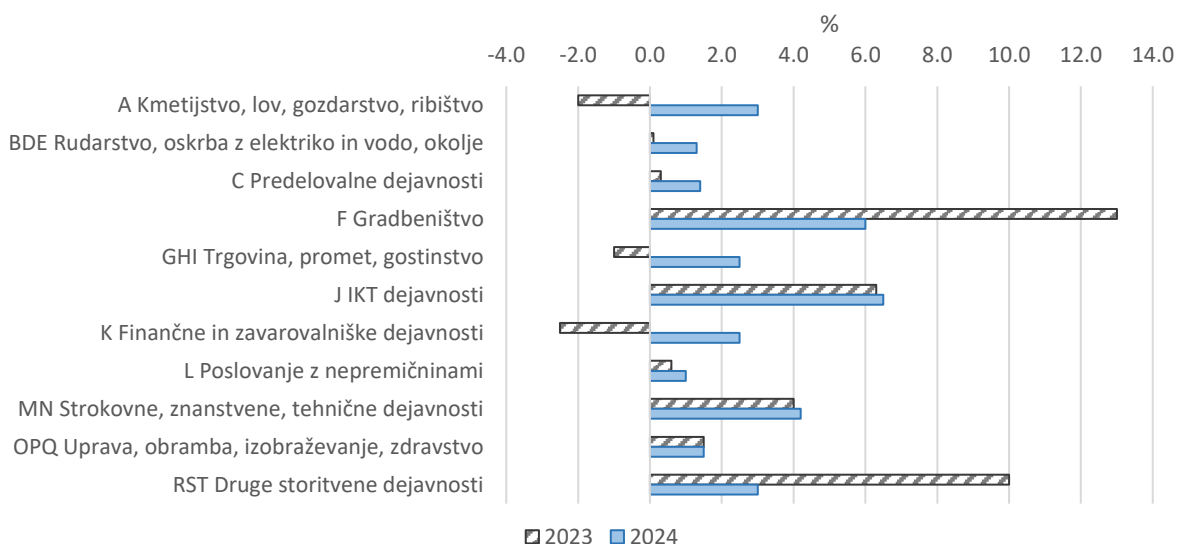
Zasebna potrošnja je bila po rasti v prvem četrletju 2023, v drugem četrletju medletno nižja, na kar je vplivala tudi visoka lanska osnova ob zaključevanju unovčevanja turističnih bonov. Gospodinjstva so v prvi polovici leta glede na enako lansko obdobje več trošila za turistične storitve v tujini in nakupe avtomobilov, manj pa za hrano, neživila in prenočitve doma. UMAR v svoji napovedi predvideva, da bo zasebna potrošnja v drugi polovici leta zmeroma naraščala, na kar bodo vplivale tudi nadomestitve poškodovanih proizvodov v avgustovskih poplavih ter bo dosegla 0,9 % rast v letu 2023. Ob okrepljeni realni rasti dohodkov UMAR predvideva, da bo zasebna potrošnja v letu 2024 višja za 2,3 %. Nagnjenost k varčevanju se bo ohranjala na nekoliko višji ravni kot pred epidemijo.

Državna potrošnja se je v prvem četrtnem letu 2023 znižala, predvsem zaradi zmanjšanja izdatkov povezanih z epidemijo COVID-19, v drugem četrtnem letu pa se je znova okrepila. Za leto 2023 se tako pričakuje 1,4 % rast, ki bo izhajala predvsem iz rasti zaposlenosti (1,0 %), krepitve izdatkov v zdravstvu in povečanja izdatkov za blago in storitve v povezavi z odpravo posledic poplav v drugi polovici leta. Naslednje leto se pričakuje 1,9 % rast državne potrošnje.

Investicije v osnovna sredstva so bile v prvi polovici leta višje za 10 %. V drugi polovici leta se pričakuje nadaljnjo rast investicij v zgradbe in objekte, ki pa se bo umirjala. Ob umirjanju aktivnosti v mednarodnem okolju in višjih obrestnih merah naj bi se investicije v opremo in stroje v drugi polovici leta znižale. Nasprotno pa bo odpravljanje posledic avgustovskih poplav na aktivnost v gradbeništvu vplivalo spodbudno. V letu 2023 UMAR napoveduje 4,5-odstotno rast bruto investicij v osnovna sredstva. Višja aktivnost v mednarodnem okolju bo vzpodbudno delovala na zasebni sektor in njihove investicije, kar se bo pokazalo v ponovni rasti investicij. V letu 2024 UMAR predvideva 5,5% rast investicij.

UMAR napoveduje, da bo dodana vrednost v večini dejavnosti v 2023 višja kot v letu 2022, razen v Finančnih in zavarovalniških dejavnosti (K), Kmetijstvu (A) in dejavnostih Trgovine, prometa in gostinstva (GHI). Največje povečanje dodane vrednosti v 2023 pa se pričakuje v drugih storitvenih dejavnostih (RST) in gradbeništvu (F). Po podatkih o poslovnih tendencah v gradbeništvu se sicer kazalnik novih naročil znižuje, tudi podatki o gradbenih dovoljenjih nakazujejo na umirjanje aktivnosti. Nasprotno bo odpravljanje posledic avgustovskih poplav na aktivnost v gradbeništvu vplivalo spodbudno. Dodana vrednost v gradbeništvu bo ostala visoka tudi v letu 2024. Visoko rast dodane vrednosti bodo beležile tudi dejavnosti informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT).

Slika 2: Napoved rasti dodane vrednosti po dejavnostih (realne stopnje rasti v %)

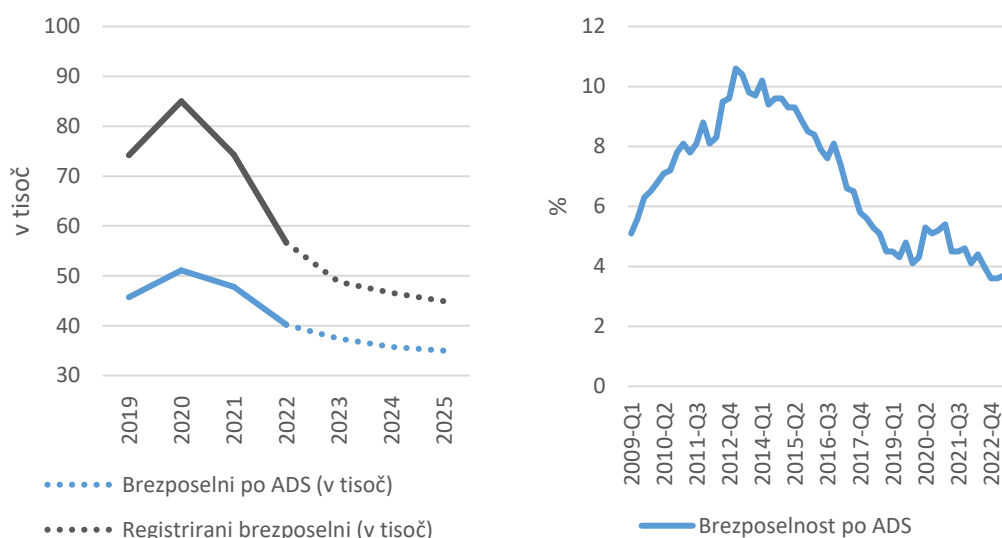
Vir: Jesenska napoved gospodarskih gibanj UMAR, 2023.

Rast zaposlenosti se postopoma umirja, predvsem zaradi umirjanja gospodarske rasti ob še vedno visokem pomanjkanju razpoložljive delovne sile. V drugi polovici letošnjega leta se pričakuje nadaljnje umirjanje zaposlovanja, na kar kaže tudi kratkoročni kazalnik pričakovanih zaposlovanj. V povprečju leta se bo zaposlenost povečala za 1,2 %. V letu 2024 se zaposlenost, kljub predvideni višji gospodarski rasti, ne bo bistveno povečala zaradi visoke

ravni in omejitve na strani ponudbe delovne sile. Demografska gibanja bodo postajala vedno večji omejitveni dejavnik rasti dodane vrednosti, sicer pa se število prebivalcev, starih 20–64 let, že od leta 2012 zmanjšuje.

Letos se nadaljuje tudi upadanje števila registriranih brezposelnih, a počasneje kot lani. Konec avgusta je bilo 47.383 brezposelnih, kar je za 12,1 % manj kot pred letom in za dobro tretjino manj kot pred epidemijo (avgusta 2019).

Slika 3: Dinamika števila brezposelnih oseb v tisoč (levo) in stopnja brezposelnosti po anketi o delovni sili (ADS) v % aktivnih, četrtletno (desno)

Vir: Jesenska napoved gospodarskih gibanj UMAR, 2023.

Rast povprečne plače se je začela krepiti v drugi polovici lanskega leta in se nadaljuje tudi v letu 2023. Na krepitev v zasebnem sektorju vplivajo naraščajoči pritiski s trga dela zaradi pomanjkanja delovne sile, dvig minimalne plače in težnje zaposlenih po ohranjanju rasti dohodka v okolju visoke inflacije. V javnem sektorju na krepitev rasti povprečne plače vpliva tudi lanski oktobrski dogovor s sindikati javnega sektorja. Nominalna rast povprečne bruto plače bo letos 8,6-odstotna, a bo zaradi še vedno povišane inflacije realno znašala 1,0 %. V letu 2024 se bo ob nižjih cenovnih pritiskih nominalna rast plač nekoliko umirila, a bo ostala razmeroma visoka zaradi pritiskov s trga dela.

Kot navaja tudi Banka Slovenije je finančni položaj nefinančnih družb v letu 2022 ostal dober, kljub povečanju njihovega dolga za 5,5 %. Slovenski sektor nefinančnih družb se po razmerju med dolgom in BDP namreč še vedno uvršča med najmanj zadolžene v evroobmočju, ob robustni rasti bruto poslovnega presežka v letu 2022 (za 21,2 %) pa se je tudi razmerje med dolgom in bruto poslovnim presežkom zmanjšalo iz 235 % v 2021 na 245 % v 2022 (Banka Slovenije, Poročilo o finančni stabilnosti, maj 2023)³.

Finančni položaj gospodinjstev je v letu 2022 kljub poslabšanju ostal stabilen (Slika 4). Z ozirom na visoko inflacijo v letu 2022 je sicer nominalni povprečni ekvivalentni dohodek na člana gospodinjstva nadaljeval z robustno rastjo, realno gledano pa se je obdržal na približno enaki ravni kot leto prej. Poleg tega so gospodinjstva v letu 2022 namenila velik del

³ Banka Slovenije (2023). Poročilo o finančni stabilnosti, maj 2023. Dostopno na: <https://www.bsi.si/publikacije/porocilo-o-financi-stabilnosti>.

razpoložljivega dohodka končni potrošnji, zaradi česar se je stopnja bruto varčevanja približala ravni iz leta 2012.

Slika 4: Nominalni in realni povprečni ekvivalentni dohodek na člana gospodinjstva⁴ (levo) in povprečna letna stopnja bruto varčevanja gospodinjstev⁵ (desno)

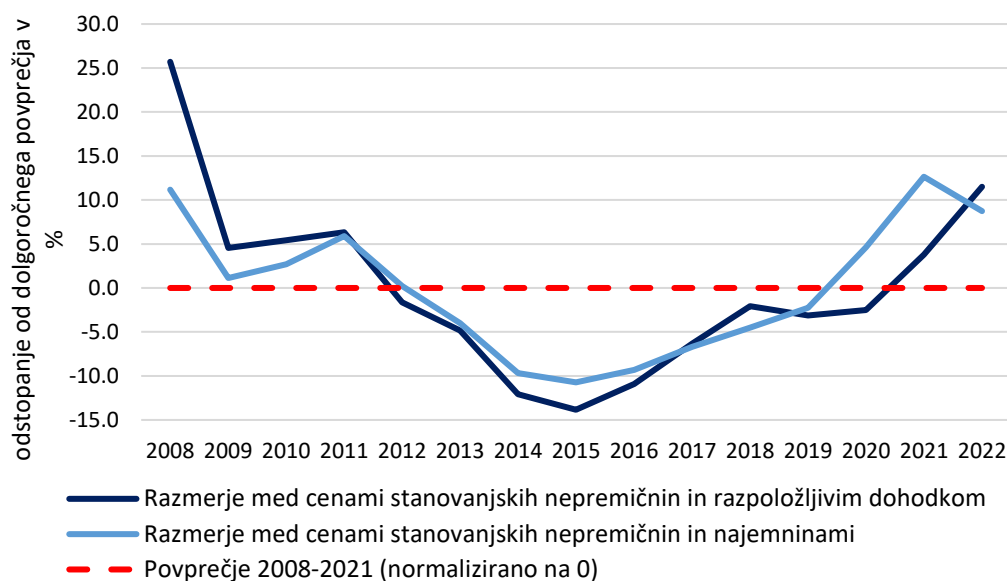
Vir: SURS, lastni izračuni.

Kazalniki relativne precenjenosti stanovanjskih nepremičnin so že v letu 2021 nakazovali, da so cene stanovanjskih nepremičnin postale precenjene. Razmerje med cenami stanovanjskih nepremičnin in razpoložljivim dohodkom je namreč v letu 2021 preseglo svoje dolgoročno povprečje (2008-2022) za 3,8 %, razmerje med cenami nepremičnin in najemnin pa za kar 12,6 %. V letu 2022 se je odstopanje razmerja med cenami nepremičnin in razpoložljivim dohodkom od dolgoročnega povprečja še povečalo (na 11,5 %), razmerje med cenami stanovanj in najemnin pa zmanjšalo, a ostalo za 8,7 % višje od svoje povprečne vrednosti v obdobju 2008-2022.

⁴ Ekvivalentni dohodek na člana gospodinjstva realno gledano je deflaciran s povprečno letno stopnjo CPI.

⁵ Povprečna letna stopnja bruto varčevanja gospodinjstev predstavlja povprečje kvartalnih stopnje, izračunane kot razmerje med bruto varčevanjem gospodinjstev in NPISG ter bruto razpoložljivim dohodkom popravljenim za spremembo pokojninskih pravic ter bruto varčevanjem gospodinjstev in NPISG.

Slika 5: Razmerje med cenami stanovanjskih nepremičnin in razpoložljivim dohodkom ter razmerje med cenami stanovanjskih nepremičnin in najemninami, % odklik od povprečja 2008-2022

Opomba: Pozitiven odklik kazalnika od dolgoročnega povprečja (0) prikazuje precenjenost, negativen pa podcenjenost cen stanovanjskih nepremičnin.

Vir: SURS; Ministrstvo za finance, lastni preračuni.

Rast cen življenjskih potrebščin se je v letu 2023 znižala in naj bi se do konca leta še postopoma zniževala. Ob predpostavki umirjanja cenovnih pritiskov (in odsotnosti šokov na cene energentov) se pričakuje, da se bo inflacija še naprej umirjala in proti 2 % znižala do konca leta 2025. V povprečju bo tako v letu 2023 rast cen življenjskih potrebščin znašala 7,6 %, v letu 2024 3,9 % v letu 2025 pa 2,7 %. V letih 2023 in 2024 se po najnovejših napovedih pričakuje, da bo inflacija v Sloveniji (merjena kot HICP) ostala na višji ravni kot pa v povprečju EU in EA.

Tabela 1: Inflacijska gibanja in napovedi za Slovenijo, EU in EA (letna sprememba v %, povprečje leta)

		2022	2023	2024
HICP	SI	9,3	7,0	3,8
	EA20	8,4	5,6	2,9
	EU27	9,2	6,5	3,2
CPI	SI	8,8	7,6	3,9

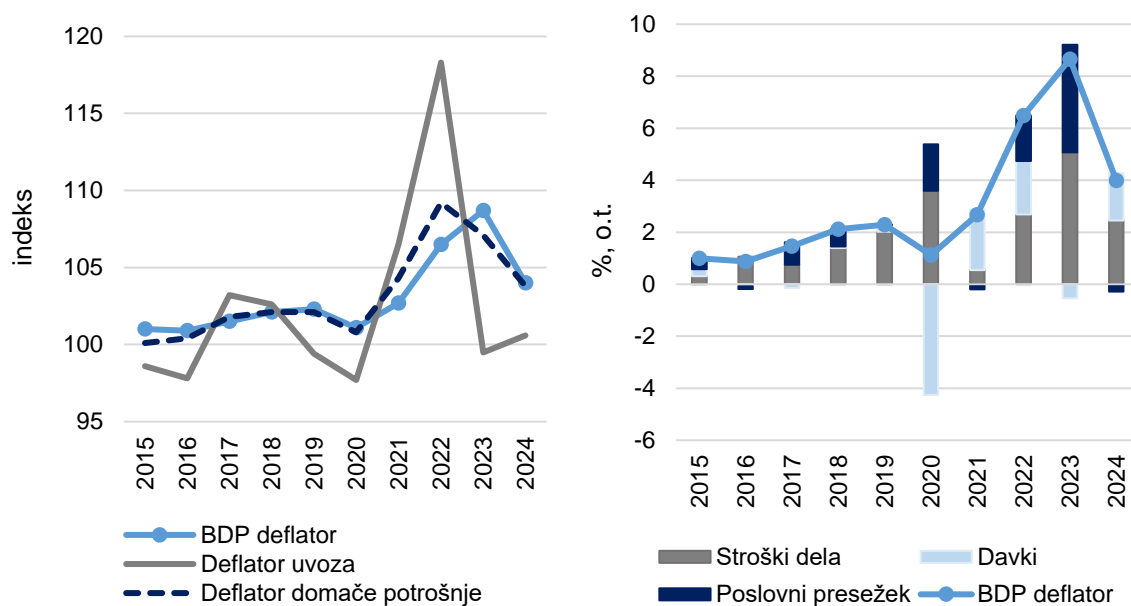
Vir: Eurostat in SURS, *za SI HICP je Spomladanska napoved EK 2023, za EA20 in EU27 HICP je Poletna napoved EK 2023, za SI CPI je Jesenska napoved UMAR 2023.

Iz Slike 6 je razvidno, da so v letu 2022 cenovni pritiski izhajali v večji meri iz zunanega kot domačega okolja. Letna sprememba deflatorja uvoza je namreč znašala 18 %, medtem ko je letna sprememba BDP deflatorja, ki odraža domače cenovne pritiske, znašala 6,5 %.

Domači cenovni pritiski so v Sloveniji v letu 2022, podobno kot v evroobmočju (ECB, 2023)⁶, izhajali tako iz pospešene rasti stroškov dela na enoto proizvoda kot tudi iz rasti poslovnega presežka na enoto proizvoda ter davkov na enoto proizvoda⁷. V letu 2022 se je bruto poslovni presežek in raznovrstni dohodek na enoto proizvoda (na Sliki 6 imenovan Poslovni presežek) povečal za 4,8 %, posledično se je tudi znatno okrepil njegov prispevek k domačim cenovnim pritiskom (na okoli tretjino). Sredstva za zaposlene na enoto proizvoda (na Sliki 6 imenovana Stroški dela) so se v letu 2022 povečala za 5,5 % in skupaj z davki na enoto proizvoda prispevala preostali dve tretjini povečanja BDP deflatorja.

V skladu z UMAR Jesensko napovedjo 2023, se bodo domači cenovni pritiski v tem letu še povečali, zunanji pa znatno upadli (Slika 6). V tem letu naj bi se tako prispevek bruto poslovnega presežka še okrepil in prispeval skoraj polovico domačih cenovnih pritiskov, preostalo polovico rasti BDP deflatorja pa bo pojasnevala rast stroškov dela na enoto proizvoda. Za leto 2024 se pričakuje umiritev domačih cenovnih pritiskov, prispevek poslovnega presežka naj bi postal negativen, prispevek rasti stroškov dela pa se vrnil na nekoliko nižjo raven kot v letu 2022.

Slika 6: Rast BDP deflatorja, deflatorja uvoza in deflatorja domače potrošnje⁸ (indeks) – graf levo ter Rast BDP deflatorja (%) in njegovih prispevkov (izraženih v realnem BDP, v o.t.) – desno

Vir: UMAR Jesenska napoved 2023; lastni preračuni.

⁶ ECB (2023). How tit-for-tat inflation can make everyone poorer. Dostopno na: https://www.ecb.europa.eu/press/blog/date/2023/html/ecb.blog.230330~00e522ecb5.en.html?utm_source=newsletter&utm_medium=email&utm_campaign=newsletter&utm_content=image.

⁷ Prispevek sredstev za zaposlene in poslovnega presežka k domačim cenovnim pritiskom lahko ocenimo na podlagi BDP deflatorja, ki ga je mogoče razčleniti na poslovni presežek na enoto proizvoda (bruto poslovni presežek in raznovrstni dohodek na enoto realnega BDP), stroške dela na enoto proizvoda (sredstva za zaposlene na enoto realnega BDP) in davke na enoto proizvoda (ki odražajo davke na proizvodnjo brez subvencij na enoto realnega BDP).

⁸ Domača potrošnja predstavlja vsoto zasebne in državne potrošnje ter bruto investicij v osnovna sredstva.

Položaj v ciklu

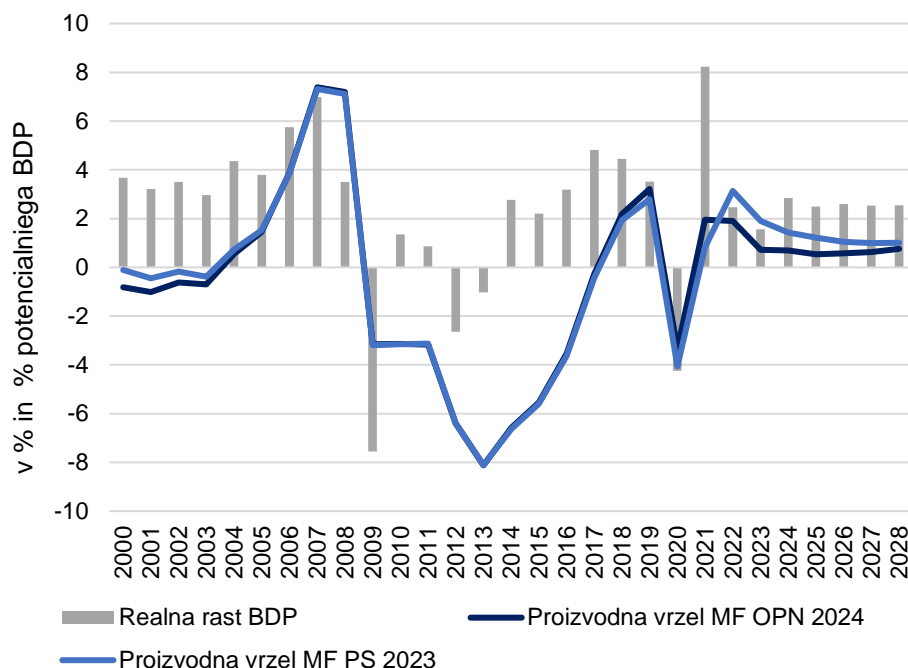
Ocena proizvodne vrzeli se uporablja za določitev faze poslovnega cikla, v katerem se določeno gospodarstvo nahaja, in je v normalnih razmerah osnova za vodenje fiskalne politike. Opredelitev gibanja gospodarskega cikla v dejanskem času je zahtevno zaradi negotovosti ocen proizvodne vrzeli, še posebej okoli tistih na koncu vzorca (Orphanides in Van Norden, 2002)⁹. K negotovosti ocen poleg uporabljene metode izračunavanja proizvodne vrzeli vplivajo tudi metoda izračuna potencialnega proizvoda, revizije makroekonomskih podatkov, dolžina vključenih serij in spremembe v makroekonomskih napovedih. Pogoste in občutne revizije makroekonomskih podatkov in spremembe v napovedih gospodarskih gibanj, ki so prisotne ob pojavu eksogenega šoka (kot je kriza COVID-19 in invazija Rusije na Ukrajino), so tako eden izmed ključnih dejavnikov morebitnih razlik med ciljnim in doseženimi vrednostmi fiskalnih agregatov in s tem ocen usklajenosti s fiskalnimi pravili.

Pristranskost ocen proizvodne vrzeli v realnem času je razvidna tudi iz močne variabilnosti njenih ocen, pripravljenih na podlagi različnih napovedi gospodarskih gibanj. Pomladanske ocene Ministrstva za finance so nakazovale, da je v letu 2022 proizvodna vrzel Slovenije dosegla ciklični vrh in znašala 3,1 % potencialnega BDP. Ob znatni reviziji realne gospodarske rasti za leto 2022 (s 5,4 % na 2,5 %) pa trenutne ocene Ministrstva za finance nakazujejo, da je bil ciklični vrh dosežen že v letu 2021, ko naj bi realni BDP presegel potencialnega za 2,0 %. Po najnovejših ocenah Ministrstva za finance naj bi tako proizvodna vrzel v letu 2022 znašala 1,9 % potencialnega BDP in se v letu 2023 znižala na 0,7 % potencialnega BDP (Slika 7). Tako se slovensko gospodarstvo v tem letu nahaja v območju normalnega obdobja poslovnega cikla. Evropska komisija namreč definira normalne čase kot obdobje, v katerem ocena proizvodne vrzeli znaša med -1,5 in 1,5 % potencialnega BDP, dobre čase pa kot obdobje, v katerem se ocena proizvodne vrzeli nahaja nad 1,5 % potencialnega BDP (Evropska komisija, 2019)¹⁰. Trenutne ocene Ministrstva za finance predvidevajo, da bo v prihodnjih štirih letih proizvodna vrzel ostala pozitivna, vendar se ohranjala okoli 0,7 % potencialnega BDP, saj bo rast gospodarskega potenciala v povprečju obdobja 2023-2028 predvidoma presegala rast realnega BDP za 0,2 o.t. na leto.

⁹ Orphanides, A. & Van Norden, S. (2002). The Unreliability of Output-Gap Estimates in Real Time. *The Review of Economics and Statistics*, 84(4), 569-583

¹⁰ Evropska komisija (2019). *Vade Mecum on Stability and Growth Pact: 2019 Edition*. Institutional Paper 101. April. European Commission. Razpoložljivo na: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/ip101_en.pdf

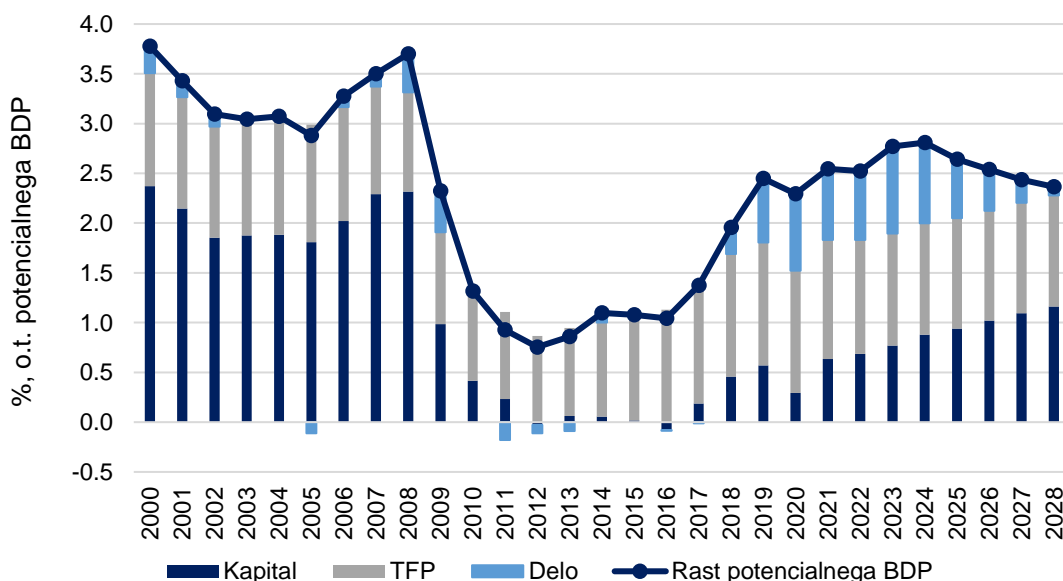
Slika 7: Proizvodna vrzel (v % potencialnega BDP), izračun Ministrstva za finance na podlagi UMAR Jesenske napovedi gospodarskih gibanj 2023 (MF OPN 2024) in UMAR Pomladanske napovedi gospodarskih gibanj 2023 (MF PS 2023) ter realna rast BDP (v %)

Vir: AMECO; Ministrstvo za finance, lastni izračuni; UMAR Jesenska napoved 2023.

Letna rast ponudbenega potenciala bo v povprečju obdobja 2023-2028 predvidoma znašala 2,6 %. Ob predvideni krepitvi investicij v osnovna sredstva se bo najbolj okrepil prispevek kapitala, sicer pa bo k rasti potencialnega BDP Slovenije še naprej največ prispeval tehnični napredek (na Sliki 8 TFP). Prispevek proizvodnega dejavnika dela naj bi se okrepil predvsem v tem in prihodnjih dveh letih in za tem upadel, vendar ostal nad svojim dolgoročnim povprečjem.

Slika 8: Rast potencialnega BDP Slovenije (v %) in prispevki k njegovi rasti (v o.t. potencialnega BDP)

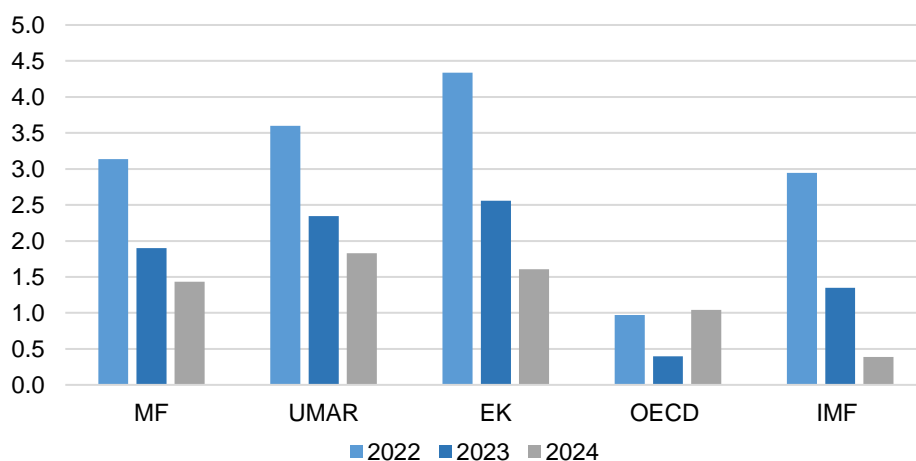
Vir: AMECO; Ministrstvo za finance, lastni izračuni; UMAR Jesenska napoved 2023.

Ocene proizvodne vrzeli so poleg na revizijo vhodnih podatkov močno občutljive tudi na uporabljeno metodologijo njenega izračuna ter predpostavke o strukturnih parametrih. Posledično so si tudi ocene mednarodnih inštitucij¹¹ zelo različne.

UMAR, ki sicer tako kot Ministrstvo za finance ocenjuje proizvodno vrzel na podlagi skupne metodologije EU (EUCAM) (Blondeau, Planas in Rossi, 2021)¹², je v Jesenski napovedi gospodarskih gibanj 2023 prav tako revidiral oceno proizvodne vrzeli za leto 2022 navzdol (iz 3,6 % na 2,7 % potencialnega BDP), za leto 2023 pa predvideva 1,3-odstotno proizvodno vrzel, ki naj bi se v letu 2024 znižala na 1,1 % in do leta 2028 obdržala na 0,8 % potencialnega BDP.

Sicer so pomladanske ocene 2023 (pred revizijo nacionalnih računov septembra 2023) mednarodnih inštitucij za proizvodno vrzel Slovenije v letu 2022 variirale med 1,0 % potencialnega BDP (OECD) in 4,3 % potencialnega BDP (Evropska komisija). Za leto 2023 je razpon ocen proizvodne vrzeli znašal med 0,4 % potencialnega BDP (OECD) in 2,6 % potencialnega BDP (Evropska komisija), za leto 2024 pa med 0,4 % potencialnega BDP (IMF) in 1,8 % potencialnega BDP (UMAR) – Slika 9.

Slika 9: Ocene proizvodne vrzeli različnih institucij, pomlad 2023

Vir: UMAR Pomladanska napoved 2023; IMF World Economic Outlook April 2023; OECD Economic Outlook June 2023; Pomladanska napoved 2023 Evropske komisije; Ministrstvo za finance Program stabilnosti 2023.

Močna občutljivost ocene proizvodne vrzeli na uporabljeno metodologijo izračuna je še posebej relevantna za Slovenijo, saj je primernost metodologije EUCAM za modeliranje slovenskega gospodarskega cikla vprašljiva. »Plausability tool« namreč nakazuje, da EUCAM podcenjuje velikost proizvodne vrzeli v času gospodarskega zatona (Hristov, Raciborski in Vandermeulen, 2017)¹³. Nepristranskost ocen proizvodne vrzeli v realnem času, zlasti med gospodarsko kontrakcijo, je izredno pomembna, saj predpostavljamo krajšega (daljšega) cikla

¹¹ Ocene Ministrstva za finance, UMAR in Evropske komisije so pripravljene na podlagi iste metodologije (EUCAM), ocene IMF in OECD pa na podlagi drugačne.

¹² Blondeau, F., Planas, C., & Rossi A. (2021). Output Gap Estimation Using the European Union's Commonly Agreed Methodology Vade Mecum & Manual for the EUCAM Software. European Economy - Discussion Papers 2015 - 148, Directorate General Economic and Financial Affairs (DG ECFIN), European Commission. https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/dp148_en.pdf.

¹³ Hristov, A., Raciborski, R. & Vandermeulen, v. (2017). Assessment of the Plausibility of the Output Gap Estimates. European Economy. Economic Briefs 023, Directorate General Economic and Financial Affairs (DG ECFIN), European Commission. Available at: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/eb023_en.pdf.

od dejanskega lahko vodi v ciklično restriktivno (ekspanzivno) vodenje fiskalne politike, ki lahko ogrozi gospodarsko okrevanje oziroma celo vodi v permanentno znižanje dolgoročne gospodarske rasti.

3 FISKALNI SCENARIJ IN UKREPI

V letu 2024 bo fiskalna politika, ob spodbujanju rasti in ob postopni konsolidaciji, usmerjena na obnovo od poplav prizadetih območij. V letu 2024, ob pripravi Osnutka proračunskega načrta niso več visoki predvideni ukrepi povezani z energetske krizo in draginjo, v letu 2023 pa se iztekajo tudi ukrepi za lajšanje posledic COVID-19 epidemije. V letu 2023 sicer še vedno velja splošna odstopna klavzula na ravni EU, na nacionalni ravni pa so izpolnjeni pogoji za uveljavljanje izjemnih okoliščin, kar omogoča začasno odstopanje od fiskalnih pravil. Zaradi ukrepov za sanacijo območij prizadetih ob poplavih, ukrepov proti energetske draginji, urgentnih ukrepov in ukrepov proti COVID-19 je ocenjen javnofinančni primanjkljaj v letu 2023 na 4,5 % BDP. V letu 2024 pa je ciljni javnofinančni primanjkljaj 3,8 % BDP. Brez ukrepov za sanacijo prizadetih ob poplavih bi bil primanjkljaj sektorja države v letu 2024 pod referenčno vrednostjo -3 % BDP.

Ob pripravi fiskalnih ciljev še vedno obstajajo negotovosti, ki izhajajo iz nadaljnjega gibanja inflacije in s tem povezanih ukrepov monetarne politike, globalne gospodarske rasti, geopolitičnega položaja, dogajanj na energetskih trgih in dokončnih posledic naravne nesreče v letu 2023, 2024.

Usmeritve Evropske komisije za fiskalno politiko 2024 z dne 8. 3. 2023¹⁴ in specifična priporočila Sveta EU za leto 2024 za Slovenijo¹⁵:

- deaktivacija splošne odstopne klavzule, ki je v veljavi že od leta 2020;
- države članice naj postavijo fiskalne cilje na način, da bo spoštovana referenčna vrednost za javnofinančne primanjkljaje v višini 3 % BDP oziroma, da primanjkljaj v obdobju večletnega fiskalnega načrta pade pod to vrednost;
- primanjkljaj naj ob nespremenjenih politikah po koncu večletnega fiskalnega načrta na srednji rok ne preseže te referenčne vrednosti;
- delež dolga sektorja država naj se na srednji rok zmanjšuje ali ostane na preudarni ravni;
- države članice naj ohranijo delež nacionalnih investicij v BDP visok in zagotovijo učinkovito rabo EU sredstev;
- rast neto nacionalnih tekočih izdatkov naj se omeji v primerjavi s srednjeročno rastjo potencialnega BDP (povečanje nacionalno financiranih neto primarnih odhodkov v letu 2024 naj ne presega 5,5 %);
- ukrepi, ki naslavlajo energetske krizo, naj se postopoma odpravijo, če pa to ni mogoče, naj bodo ukrepi usmerjeni na ranljivejše skupine.

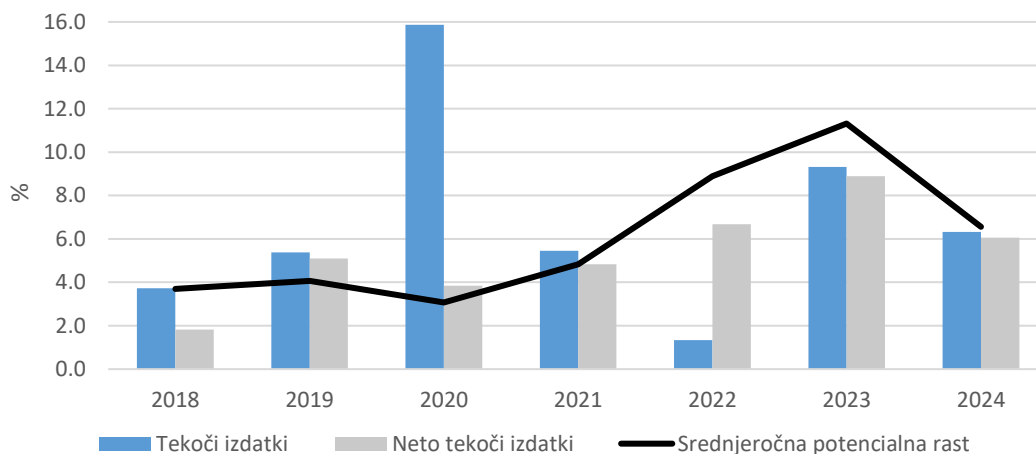
V letu 2024 bomo pripravili srednjeročni okvir z usrezno konsolidacijo, ki bo spodbujala tudi rast in razvoj. Konec letošnjega leta bo več znanega o morebitni spremembi fiskalnih pravil na EU ravni, kar bo tudi vodilo za pripravo fiskalne politike na srednji rok. Na dolgi rok je pomembno, da tekoči izdatki ne rastejo hitreje kot proizvodne zmogljivosti gospodarstva

¹⁴ [COM 2023 141 1 EN ACT part1 v4.pdf \(europa.eu\)](#)

¹⁵ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11156-2023-INIT/en/pdf>

oziroma potencialni BDP. Z načrti za leto 2024 bosta rast tekočih izdatkov (vsi izdatki razen investicij in kapitalskih transferjev) in rast neto tekočih izdatkov (tekoči izdatki brez izdatkov za obresti, cikličnih izdatkov za brezposelnost, EU sredstev za financiranje tekočih izdatkov in brez COVID-19 ukrepov) nižji od srednjeročne rasti nominalnega potencialnega BDP (Slika 10). Ob tem ni nepomembno, da trenutne ocene potencialnega BDP ostajajo negotove, na nominalno rast pa zelo vpliva tudi inflacija.

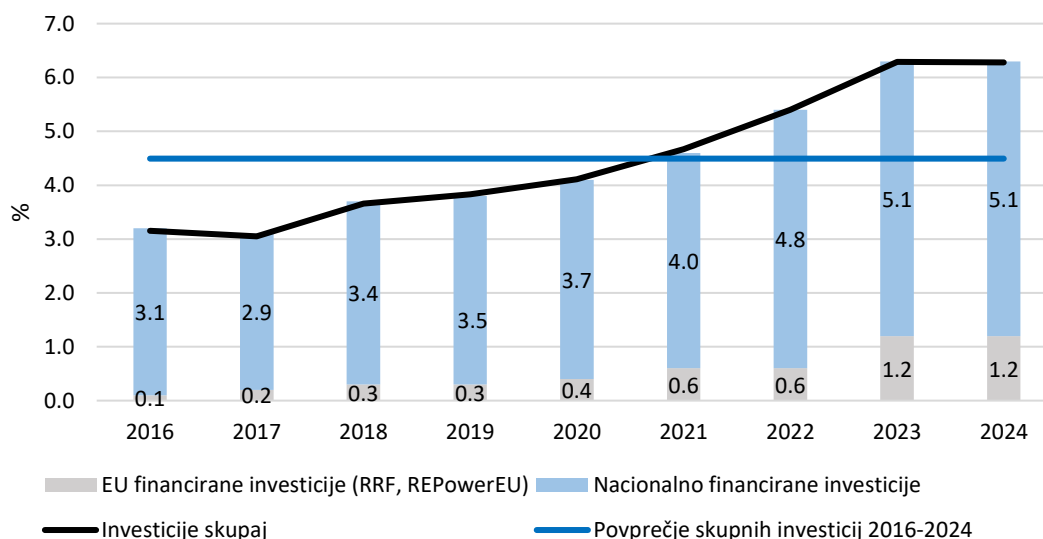
Slika 10: Rast tekočih izdatkov ter gibanje srednjeročne potencialne rasti nominalnega BDP

Vir: SURS, Ministrstvo za finance, 2023.

V letu 2024 se delež bruto investicij v osnovna sredstva sektorja država v % BDP ohranja na visoki ravni in nad večletnim povprečjem. V skladu s priporočili se na visoki ravni ohranjajo tudi investicije financirane iz nacionalnih virov (Slika 11).

Slika 11: Bruto investicije v osnovna sredstva sektorja država po virih sredstev, % BDP

Vir: SURS, Ministrstvo za finance, 2023.

V letu 2024 po skoraj štirih letih ne bo več veljala splošna odstopna klavzula na ravni EU, na nacionalni ravni pa predvidoma ne bodo več izpolnjeni pogoji za uveljavljanje izjemnih okoliščin, zato bo skladno z veljavnimi fiskalni pravili ponovno pomemben kazalnik ciljni strukturni saldo (ciklično prilagojeni saldo brez enkratnih ukrepov). Ocenjevanje strukturnega salda je v negotovih časih kot tudi v normalnih časih za Slovenijo kot malo odprto gospodarstvo

precej negotovo. Negotova je ocena položaja v ciklu, spreminjajo se ex-ante in ex-post evalvacija zadostnosti fiskalnih naporov ter napovedi makroekonomskih agregatov, na negotovost pa vplivajo tudi revizije BDP.

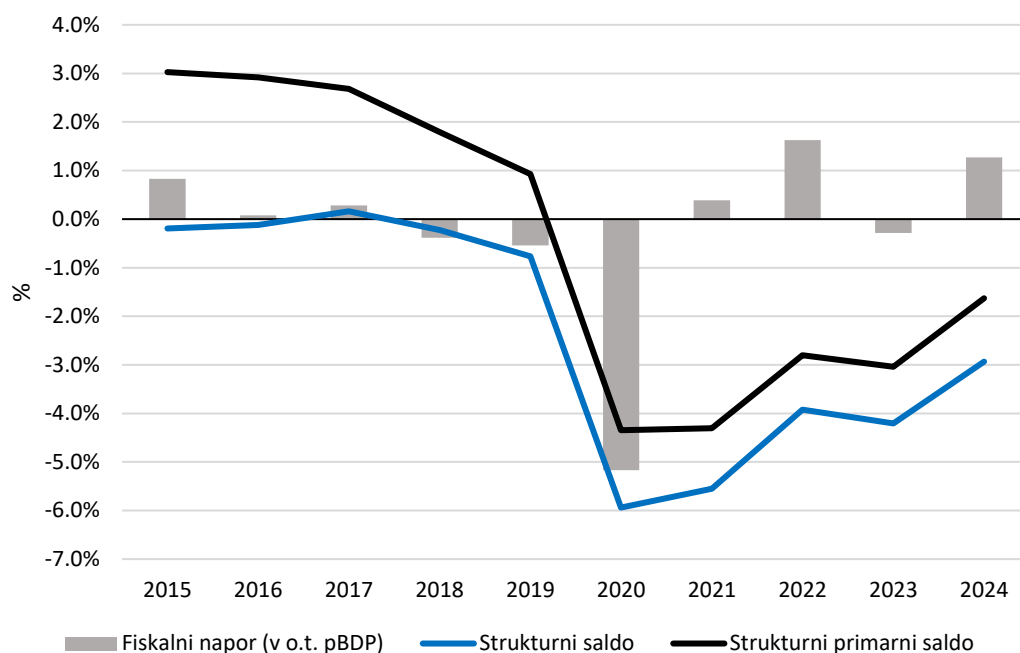
Tabela 2: Ciklična gibanja

	v % BDP	ESA koda	2023	2024
1.	Realna rast BDP (%)		1,6	2,8
2.	Dejanski javnofinančni saldo	B.9	-4,5	-3,8
3.	Odhodki za obresti	D.41	1,2	1,3
4.	Enkratni in drugi začasni ukrepi		-0,6	-1,2
4a.	Od tega enkratni ukrepi na strani prihodkov: sektor država		0,3	0,4
4b.	Od tega enkratni ukrepi na strani odhodkov: sektor država		-0,8	-1,6
5.	Potencialna rast BDP (%)		2,8	2,8
	Prispevki:			
	- dela		0,9	0,8
	- kapitala		0,8	0,9
	- skupne factorske produktivnosti		1,1	1,1
6.	Proizvodna vrzel		0,7	0,7
7.	Ciklična komponenta		0,3	0,3
8.	Ciklično prilagojen saldo države (2-7)		-4,8	-4,1
9.	Ciklično prilagojeni primarni saldo (8+3)		-3,6	-2,8
10.	Strukturni saldo (8-4)		-4,2	-2,9
11.	Fiskalni napor v % točkah BDP		-0,3	1,3

Vir: UMAR, Ministrstvo za finance.

Na sliki 12 je prikazano gibanje strukturnega in strukturnega primarnega salda (strukturni saldo brez izdatkov za obresti). Predvidena postopna javnofinančna konsolidacija zagotavlja fiskalni napor (medletna razlika v strukturnem saldu), ki je skladen z zahtevami veljavnih fiskalnih pravil. V letu 2024 dosežemo fiskalni napor v višini 1.3 o.t. potencialnega BDP. Iz vidika javnofinančne vzdržnosti je pomembno tudi spremljanje strukturnega primarnega salda, ki je ocenjen za leto 2024 v višini 1,6 % potencialnega BDP.

Slika 12: Gibanje strukturnega salda in primarnega strukturnega salda v % potencialnega BDP ter fiskalnega napor v o.t. potencialnega BDP (pBDP)

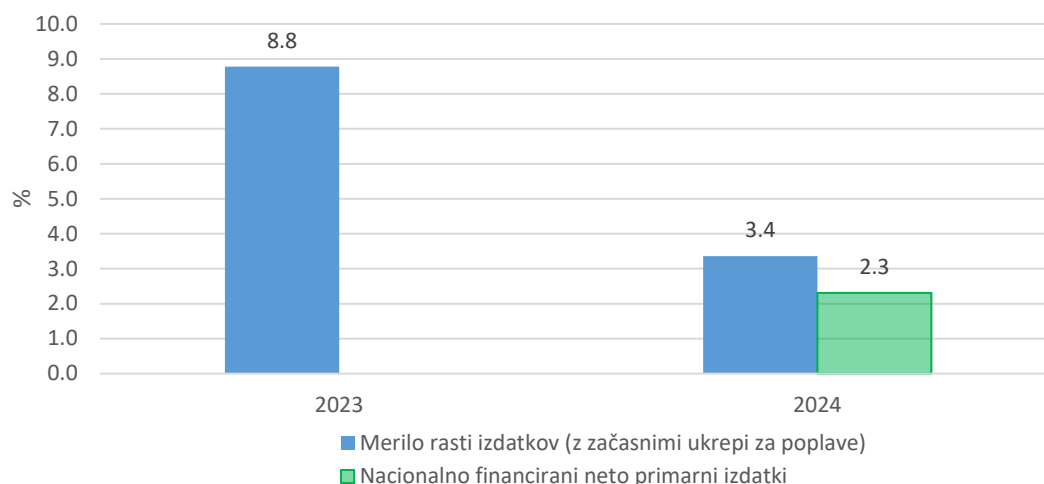
Vir: Ministrstvo za finance, 2023.

Za oceno primerne rasti izdatkov po pravilih Pakta za stabilnost in rast se od vseh izdatkov odštejejo izdatki za obresti, ciklična komponenta nadomestil za brezposelnost in izdatki za programe EU, ki so popolnoma usklajeni s prihodki sredstev EU (očiščeni izdatki). Pri tem se upošteva štiriletno povprečje izdatkov za investicije, ki ne vključujejo prejetih sredstev iz EU za investicije. Fiskalni položaj se opredeljuje tudi z nominalno rastjo nacionalno financiranih neto primarnih izdatkov (izdatki brez izdatkov za obresti, cikličnih izdatkov za brezposelnost, EU sredstev, enkratnih izdatkov in prihodkov ter upoštevajoč vpliv diskrecijskih ukrepov¹⁶ na prihodkovni strani). V letu 2024 sta obe rasti pod srednjeročno nominalno rastjo potencialnega BDP. V letu 2024 je rast nacionalno financiranih neto primarnih izdatkov pod priporočano rastjo 5,5¹⁷ % in znaša 2,3 % (Slika 13).

¹⁶ V izračun je vključen vpliv odpravljenih energetskih ukrepov iz 2024 na strani prihodkov in pozitiven vpliv solidarnostnega prispevka zaradi česar pričakujemo več prihodkov.

¹⁷ To je po spomladanski oceni EK ustrezalo letnemu izboljšanju strukturnega salda za vsaj 0,5 % potencialnega BDP.

Slika 13: Ocena rasti izdatkov po merilu rasti EU in rast nacionalno financiranih neto primarnih izdatkov

Vir: Ministrstvo za finance, 2023.

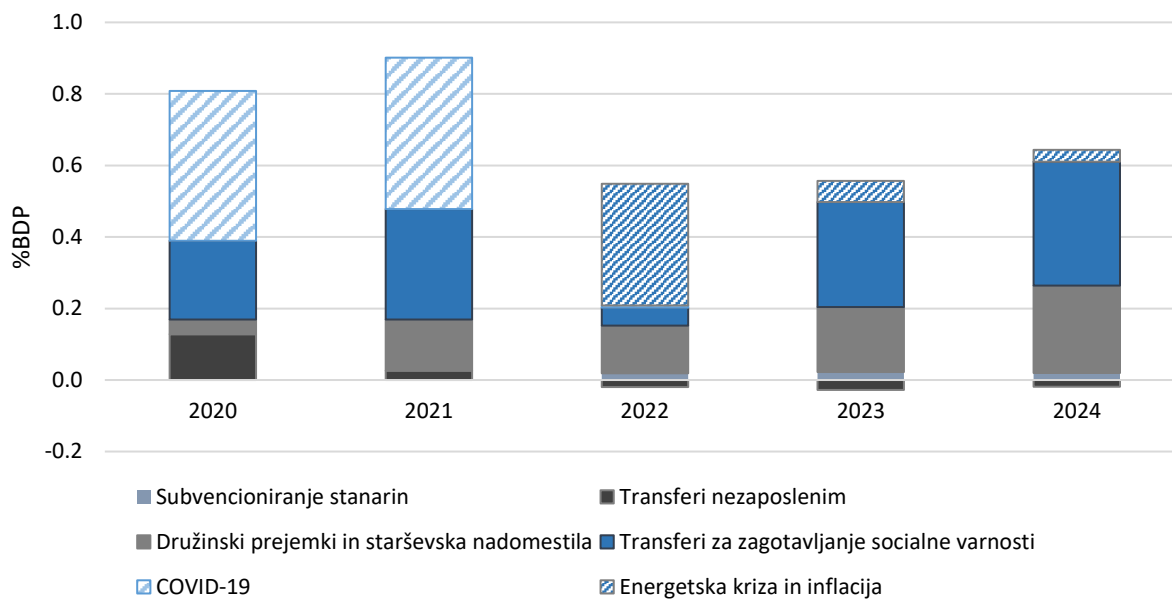
Avtomatski stabilizatorji

Avtomatski stabilizatorji samodejno prilagajajo transferna plačila na način, ki naj bi uravnal dohodke in potrošnjo v poslovnem ciklu. Med avtomatske stabilizatorje se v okviru ESA metodologije štejejo transferi nezaposlenim, družinski prejemki in starševska nadomestila, transferi za zagotavljanje socialne varnosti ter subvencioniranje stanarin.

Pred COVID-19 in energetske krizo so avtomatski stabilizatorji v letu 2019 znašali okoli 2,3 % BDP. V letu 2023 se bodo avtomatski stabilizatorji v primerjavi z letom 2019 predvidoma povečali za okoli 0,5 %, ukrepi s področja COVID-19 se iztekajo, še vedno pa veljajo ukrepi povezani z druginjo¹⁸. Do konca 2024 bodo avtomatski stabilizatorji za 0,6 % višji kot v letu 2019, kar pripisujemo predvsem velikemu vplivu inflacije na transfere in usklajevanje nadomestil. Nizka stopnja brezposelnosti in visoka raven zaposlenosti pa se odražata v manjših transferih nezaposlenim kot v letu 2019.

¹⁸ V okviru kategorij, ki se sicer štejejo pod avtomatske stabilizatorje, so se v letu 2023 transferi za zagotavljanje socialne varnosti ter družinska nadomestila zaradi ukrepov zaradi energetske krize in inflacije dodatno povečali za nekaj manj kot 0,1 % BDP.

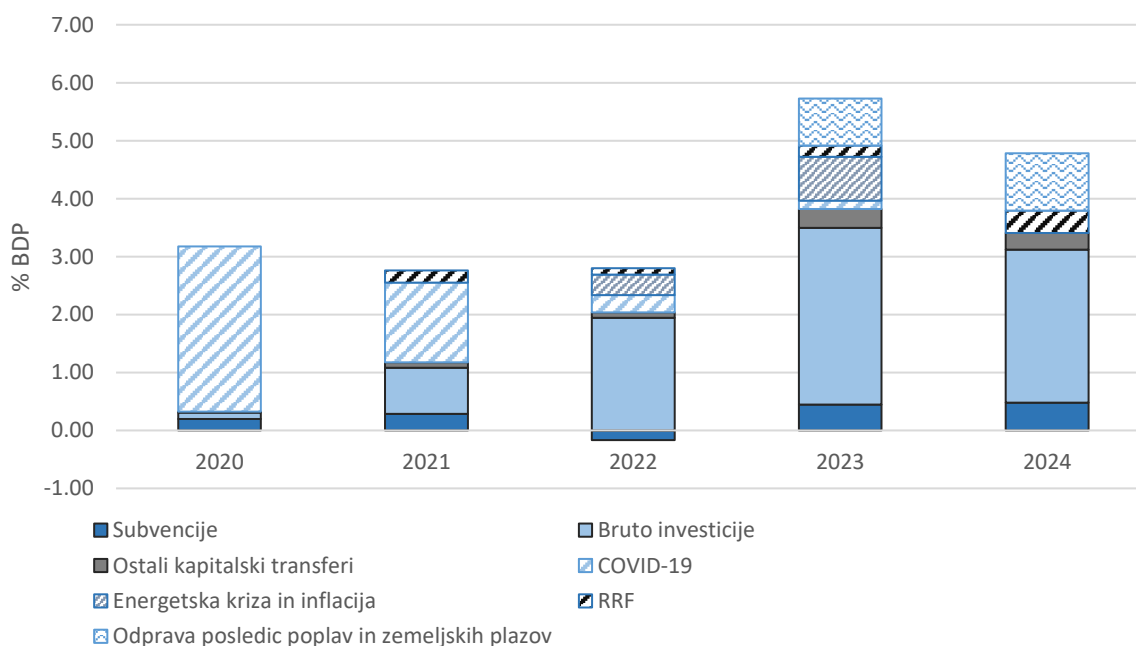
Slika 14: Avtomatski stabilizatorji, sprememba glede na leto 2019 v % BDP

Vir: Ministrstvo za finance, lastni izračuni.

Fiskalne spodbude (Slika 15), med katere se šteje subvencije, bruto investicije in ostale kapitalske transfere, so se oziroma se bodo v primerjavi z letom 2019 znatno povečale. V letu 2019 so znašale 2,35 milijarde evrov oziroma 4,9 % BDP. V letih 2020 in 2021 so se fiskalne spodbude v okviru subvencij močno povečale zaradi COVID-19 ukrepov, v tem in v naslednjem letu pa se bodo spodbude povečevale predvsem zaradi investicij.

Slika 15: Fiskalne spodbude, sprememba glede na leto 2019 v % BDP

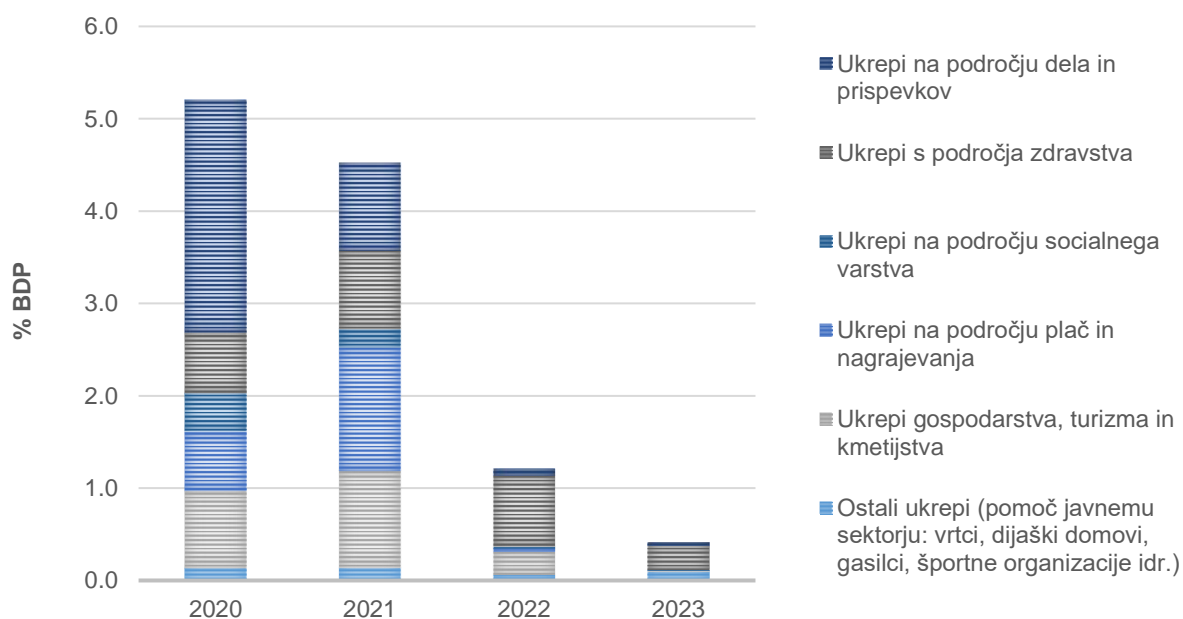
Vir: Ministrstvo za finance, lastni izračuni.

Fiskalni ukrepi proti krizi in naravnim nesrečam

- Postopno odpravljanje COVID ukrepov

Vlada Republike Slovenije je od začetka epidemije COVID-19 sprejela več protikoronskih paketov pomoči (PKP) za gospodarstvo, zdravstvo, trg dela in druga področja. Vsi ukrepi, ki so se v obdobju 2020–2023 izvajali v skladu z interventnimi zakoni, so bili namenjeni omilitvi posledic epidemije, pomoči gospodarstvu in posameznikom za preprečitev globljega upada gospodarske aktivnosti in zaposlenosti. Med njimi so bili tako najbolj izpostavljeni ukrepi za zaposlene oz. delodajalce (nadomestila za čakanje na delo, plačilo prispevkov, skrajšani delovni čas), enkratne pomoči najbolj ranljivim skupinam, dodatki za delo v izjemnih okoliščinah, turistični boni, ter ukrepi v zdravstvu (kritje stroškov testiranj, zaščitna oprema in cepiva, zagotavljanje sredstev ZZZS ipd.). Skupni obseg ukrepov, povezanih s COVID-19, je v obdobju 2020–2023 ocenjen v višini nekaj manj kot 5,8 mrd eur oz. okoli 11 % BDP.

Slika 16: Ocena vrednosti ukrepov v % BDP po posameznih področjih po ESA metodologiji (obračunski tok)

Vir: izračuni Ministrstva za finance.

Kot prikazuje slika 16, se izdatki za blažitev posledic epidemije po letih postopoma znižujejo oz. se ti z letom 2023 iztekajo. Izdatki so bili najvišji v letu 2020, ko so znašali 5,2 % BDP. V letu 2021 so se ti izdatki znižali na 4,5 % BDP, lani pa na 1,2 % BDP. Ob umikanju ukrepov pričakujemo nadaljnje znižanje teh izdatkov tudi v letu 2023, ko so ti ocenjeni v višini 0,4 % BDP. V okviru teh je večji del ocenjenih sredstev v letošnjem letu predviden za financiranje ZZZS (COVID-19 zdravstvene storitve in nadomestila), cepljenje in cepiva, ter nadomestila plače zaradi izolacije.

- Energetski ukrepi in druginja

V letu 2022 je Republika Slovenija sprejela več paketov energetskih ukrepov, ki so bili veljavni tudi v letu 2023. Večina energetskih ukrepov v letu 2023 je že v celoti izpeljana. Za večja podjetja so bile na voljo subvencije za blaženje posledic povečanih cen energije, v kolikor so za določeno krizno obdobje izkazovala bistveno višje stroške energetske porabe kot so jih imela v predkriznih časih (letno dokazovanje v AJPES bilancah). Glede na energetsko odvisnost so bila velika podjetja razdeljena na več skupin. Za pomoč gospodarstvu so bili za leto 2023 sprejeti tudi cenovni ukrepi (regulirane cene energentov), ki so ciljali na mala in srednje velika podjetja (MSP). Omejitve cen električne energije in zemeljskega plina velja tudi za prebivalstvo in nekatere javne službe. Omejitve cen veljajo do konca leta. Konec maja 2023 je prenehalo veljati tudi znižanje DDV iz 22% na 9 % za energetske proizvode/storitve.

V tabeli ukrepov so navedena tudi posojila energetski družbi (ki je že izničen, ker kar je prepoznal Eurostat na podlagi skupščinskega sklepa) oz distributerju električne energije. Kompenzacije oziroma subvencioniranje izpada prihodkov veljajo za podjetja, ki se nahajajo v energetskem sektorju in bodo pri svojih prihodkih prikrajšana predvsem zaradi sprejetih cenovnih ukrepov.

Tabela 3: Ukrepi zaradi energetske krize za leto 2022 in oceno za 2023 po ESA metodologiji (v mio EUR)

	Opis	ESA kategorija	2022	2023
Prihodkovna stran	Skupen izpad prihodkov zaradi znižanj trošarin energijskim produktom (goriva, kurilno olje, zemeljski plin), znižanje DDV iz 22% na 9,5%, znižanje CO2 taks, OVE +SPTTE prispevkov.	D.21	-211	-164
	Prihodki		-211	-164
Izdatkovna stran	Subvencije podjetjem za blaženje posledic povečanih cen energije; podpora kmetijstvu in ribištvo, ohranitev delovnih mest; kompenzacija dobaviteljem električne energije in zemeljskega plina.	D3	202	475
	Operater prenosnega omrežja elektroenergetskega sistema ELES - rekapitalizacija	D3		170
	Socialni transferji gospodinjstvom v 2023; druginjski dodatki za otroke, dodatki najbolj ranljivim, omejitve dviga oskrbnin, nastanitve v ŠD, šolske malice	D62/D63	197	42
	Izdatki		398	687

Vir: Ministrstvo za finance

V paketu ukrepov za leto 2023 so bili v podporo gospodarstvu sprejeti tudi ukrepi za skrajšan delovni čas in za začasno odsotnost z dela, ki so namenjeni podjetjem, ki bi jih upad proizvodnje zaradi pomanjkanja energentov spravil v težave na področju stroškov dela in omejevanja delovne sile.

Manjši del izplačil pomoči podjetjem se glede na zakonsko časovnico pričakuje tudi še v letu 2024 (cash flow, po ESA se šteje v leto 2023). Poleg teh ukrepov z neposrednim javnofinančnim učinkom so bili sprejeti tudi poroštevni zakoni za elektroenergetska podjetja (292 mio EUR) in drugi likvidnostni ukrepi za systemskega operaterja prenosnega omrežja v RS, preko SID banke pa so bila omogočena tudi likvidnostna posojila za podjetja.

- **Poplave (enkratni izdatki)**

V letu 2023 so Slovenijo prizadele številne naravne nesreče predvsem hujša vremenska neurja. Škodo so povzročale predvsem preobilne padavine, toča in orkanski veter. Škodni dogodki so se zgodili predvsem v dveh obdobjih z vremenskimi ujmami v maju ter dveh v mesecu juliju, v avgustu 2023 pa so nato sledile še katastrofalne poplave. Prva hitra pomoč države je bila namenjena transferju 10 mio EUR Rdečemu križu in Karitasu za pomoč ljudem. Zatem sta bila sprejeta Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o odpravi posledic naravnih nesreč (ZOPNN-F) in Zakon o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023 (ZIUOPZP, Ur. l. št. 95/23, 31. 8. 2023). V pripravi pa je tudi nov zakon o obnovi, razvoju in ukrepih za zagotovitev sredstev za odpravo posledic poplav, ki bo celovito naslovil odpravo posledic naravne nesreče in nadaljnji razvoj prizadetih območij ter širše ukrepe proti naravnimi nesrečami.

Z ZOPNN-F se je v 11a členu (dodelitev predplačil) uveljavila možnost predplačil lokalnim skupnostim za odpravo posledic škode v višini 40%. Prav tako pa je bilo s to spremembo zagotovljeno povračilo pomoči za neurja med mesecem majem in julijem 2023, ko je bila škoda ocenjena na okoli 85 mio EUR. Sprejete spremembe opredeljujejo ukrepe tudi na področju dela, in sicer povračilo nadomestila plače delavcem zaradi nezmožnosti opravljanja dela zaradi višje sile zaradi posledic naravne nesreče, ukrep na področju plačane odsotnosti delavca ter začasni ukrep delnega povračila plače delavcem na začasnem čakanju na delo. Po podatkih ZRSZ je bilo do sredine septembra oddanih 2.314 vlog za 20.116 oseb za namen delnega povračila nadomestila plače delavcem.

V interventnem zakonu (ZIUOPZP) so bili sprejeti ukrepi med drugim za:

- obnovo infrastrukture lokalnih skupnosti in način financiranja,
- obnovo državne infrastrukture (ceste, železnice, vodovarstveno področje, okolje, kulturna dediščina..),
- kmetijstvo in ribištvo,
- administrativne ukrepe (umeščanje v prostor, energetske objekti, plazovi..),
- solidarnostne ukrepe povezanimi z posameznimi skupinami prizadetih posameznikov (izredna denarna pomoč, najemnine, nastanitve, plačila vrtcev, sprejeti so interventni ukrepi za visokošolske zavode, zagotovljena je pomoč družinam, ...),
- gospodarstvo (hitrejše zaposlovanje tujcev, pomoč samozaposlenim,..),
- obvezni prostovoljni prispevek ipd.

15.9.2023 je Vlada RS sprejela sklep za povrnitev intervencijskih stroškov v času aktiviranega Državnega načrta zaščite in reševanja ob poplavah za leto 2023 (za občine 95 mio EUR in silam zaščite, reševanja in pomoči 11,4 mio EUR). Vlada RS je prav tako zagotovila sredstva za povrnitev intervencijskih stroškov gasilcem. Na podlagi sprejetih zakonov so bili sprejeti predhodni programi za odpravo posledic naravne nesreče, ki temeljijo na oceni škode naravne nesreče in opredeljujejo odstotek pomoči države. S sprejetimi predhodnimi programi na podlagi predhodnih ocen škode so bili sprejeti intervencijski ukrepi v povezavi z vodami (47 mio EUR) in s cestno in železniško infrastrukturo (50,4 mio EUR). Predplačilo lokalnim

skupnostim je ocenjeno v višini okoli 222 mio EUR. Škoda v gospodarstvu je ocenjena na okoli 320 mio EUR od katerih je država s predplačili zagotovila okoli 32 mio EUR v letu 2023. V spodnji tabeli je trenutna projekcija brez dokončnega popisa škode prikazana po ESA kategorijah in združenih skupin ukrepov.

Tabela 4: Načrtovana sredstva na izdatkovni in prihodkovni strani za odpravo posledic naravnih nesreč po metodologij (v mio EUR)

	Opis	ESA kategorija	2023	2024
Prihodkovna stran	Solidarnostni prispevek	D51	160	160
	Enkratni ukrep ne usklajevanja osnov in lestvic za dohodnino	D51		100
	Skupaj		160	260
Izdatkovna stran				
	Obnova objektov, občinski infrastrukturni in javni objekti, izvedba geotehničnih ukrepov, tehnična podpora Izvedba interventnih ukrepov na cestni, železniški infrastrukturi ter vodna infrastruktura.	P51	50	465
	Povrnjena škoda zaradi izpada prihodkov, uničenih strojev in zalog in čakanje na delo; solidarnostni ukrepi in izredne pomoči, prerazporeditve Rdečemu križu in Karitasu.	D75	125	327
	Ukrepi povezani z okoljem in obnovo gospodarske in javne infrastrukture.	D9	360	270
	Skupaj		535	1062
	Ukrep finančnih instrumentov SID banka		150	150

Vir: Ministrstvo za finance.

Vsi ukrepi povezani s poplavami so obravnavani kot enkratni ukrepi.

V letu 2023 se je Slovenija soočila, poleg poplav v avgustu, tudi z drugimi naravnimi nesrečami (poplava med 6. in 7. majem 2023; obilno deževje s poplavami in plazovi od 14. do 23. maja 2023; močnim neurjem z dežjem in vetrom med 12. in 13. julijem 2023), katerih škoda je bila ocenjena skupaj za okoli 85 mio EUR.

Scenarij ob nespremenjenih politikah

V scenariju so ob nespremenjenih politikah za leto 2024 izključeni vsi začasni ukrepi, povezani z naravno nesrečo v avgustu 2023.

Negotovosti in tveganja za fiskalno napoved

Tveganja za uresničitev napovedi izhajajo zlasti iz gospodarske aktivnosti v mednarodnem okolju, kjer se aktivnost umirja, prav tako ostaja negotovost glede poteka vojne v Ukrajini. Izvozni sektor slovenskega gospodarstva se poleg šibkejšega povpraševanja sooča tudi s povišanimi cenami elektrike, plina in stroški dela. Poslabšana stroškovna konkurenčnost bi ob morebitni trdovratni inflaciji še bolj prizadela slovenske izvozni sektor. Tveganja za višjo inflacijo izhajajo iz različnih dejavnikov kot so višje cene energentov, morebitna višja storitvena inflacija in višje predpostavljena rast cen hrane. Cene hrane so močno odvisne od ekstremnih vremenskih dogodkov, ki so letos zaznamovali številne evropske države, ki pa so pomembne proizvajalke hrane. Istočasno obstajajo negotovosti glede kratkoročnih in srednjeročnih gospodarskih posledic nedavne naravne nesreče. Pri tem obstajajo dodatna inflacijska tveganja, ki bi izhajala iz večjega povpraševanja po gradbenih delih zaradi obnove po poplavi.

Morebitna trdovratna inflacija bi vplivala na negotovosti in tveganja povezana z gospodarsko rastjo v evrskem območju, nadaljnjo omejevala kupno moč gospodinjstev in vodila k dodatnem zaostrovanjem monetarne politike, kar bi negativno vplivalo na posojilno in investicijsko aktivnost.

Obstaja tudi nekaj možnosti za višjo gospodarsko rast v EU in v Sloveniji. Med njimi so hitrejše zmanjševanje inflacije, kar bi privedlo do manjšega zaostrovanje monetarne politike in večje kupne moči gospodinjstev. Učinkovitejše črpanje sredstev paketa EU ter javnofinančni učinki reformnih ukrepov bi imelo pozitiven vpliv na gospodarsko rast tako v Sloveniji kot v naših glavnih trgovinskih partnericah. Uspešno privabljanje tujih delavcev bi prav tako lahko blažilo pomanjkanje delovne sile, kar bi ugodno vplivalo na gospodarsko aktivnost.

Tabela 5 prikazuje različne spremembe določene kategorije proračunskih izdatkov in prejemkov, ki izhajajo iz hipotetične spremembe določenega ekonomskega dejavnika. Proračunski vpliv v % BDP je tako posledica vsakoletne spremembe rasti makroekonomskega dejavnika za 1 odstotno točko oziroma spremembe obrestnih mer v dvoletnem obdobju analize. Na primer, če bi bila v 2023 in 2024 vsako leto rast zaposlenosti višja za 1 odstotno točko od tiste, predvidene v UMAR Jesenski napovedi 2023, bi bili leta 2024 prihodki od dohodnine višji za okoli 0,09 % BDP.

Iz Tabele 5 je razvidno, da ima izmed makroekonomskih oziroma cikličnih determinant največji vpliv na povečanje proračunskih prihodkov povečanje rasti sredstev za zaposlene. Socialni prispevki bi bili namreč v primeru 1 o.t. višje letne rasti sredstev za zaposlene v tem in prihodnjem letu v 2024 višji za 0,24 % BDP. Za 1 o.t. višja letna nominalna rast plač bi ob koncu leta 2024 rezultirala v 0,14 % BDP višjih prihodkih od dohodnine, višja rast bruto poslovnega presežka pa v 0,13 % BDP višjih prihodkih od davka od dohodkov pravnih oseb.

Po drugi strani bi za 1 o.t. hitrejša nominalna rast plač povečala izdatke za plače v javnem sektorju, in sicer v tem letu za 0,08 % BDP, v 2024 pa za 0,15 % BDP. Izdatki za pokojnine pa bi bili iz tega naslova po preteku dveh let višji za 0,11 % BDP. Izdatki za pokojnine bi zaradi 1 o.t. višje inflacije v prvem letu porasli za 0,04 % BDP, v drugem letu pa za 0,07 % BDP. Višja inflacija bi povišala tudi izdatke za socialne transferje in sicer za 0,06 % BDP na leto. Restriktivna monetarna politika povečuje izdatke za obresti. Kot odgovor na dvig obrestnih mer za 100 baznih točk bi se izdatki za obresti v prvem letu povečali za 0,70 % BDP, v drugem pa za 0,69 % BDP.

Tabela 5: Vpliv spremembe ekonomskih dejavnikov na posamezne postavke sektorja država – različni hipotetični scenariji

Ekonomski dejavnik	Proračunska postavka	proračunski vpliv v % BDP	
		2023	2024
BDP dohodkovna komponenta			
Sredstva za zaposlene (1 o.t. višja rast letno)	Socialni prispevki	0,12	0,24
Nominalna rast plač (1 o.t. višja rast letno)	Dohodnina	0,06	0,14
Rast zaposlenosti (1 o.t. višja rast letno)	Dohodnina	0,05	0,09
Bruto poslovni presežek (1 o.t. višja rast letno)	Davek od dohodkov pravnih oseb	0,06	0,13
BDP izdatkovna komponenta			
Potrošnja gospodinjstev (1 o.t. višja rast letno)	Davek na dodano vrednost	0,07	0,15
Potrošnja gospodinjstev (1 o.t. višja rast letno)	Trošarine	0,02	0,04
Trg dela			
Nominalna rast plač (1 o.t. višja rast letno)	Izdatki za plače v javnem sektorju	0,08	0,15
Nominalna rast plač (1 o.t. višja rast letno)	Izdatki za pokojnine	0,05	0,11
Inflacija			
CPI (1 o.t. višja rast letno)	Izdatki za pokojnine	0,04	0,07
CPI (1 o.t. višja rast letno)	Drugi izdatki za socialne transferje	0,06	0,06
Obrestne mere			
Obrestne mere (dvig za 100 baznih točk)	Izdatki za obresti	0,70	0,69

Vir: UMAR Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2023; Ministrstvo za finance, lastni preračuni.

Tako kot pri vseh ocenah občutljivosti je potrebna previdna interpretacija rezultatov. Ocenjen proračunski vpliv predstavlja statični vpliv hipotetične spremembe določenega ekonomskega dejavnika. Ocenjeni učinki so parcialne narave, saj ne zajemajo učinka interakcije predpostavljene spremembe ekonomskih dejavnikov z drugimi dejavniki. Predstavljeni so torej rezultati analize tipa »kaj-če« in ne služijo kot napoved.

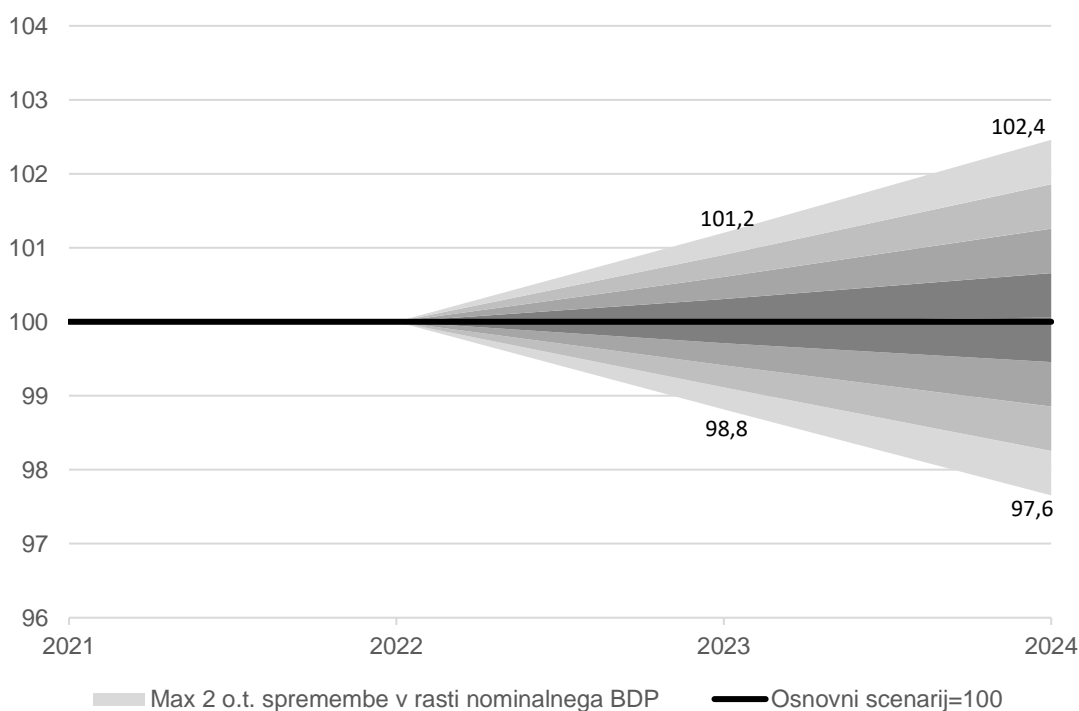
Na spodnji sliki so predstavljeni alternativni scenariji vpliva nihanja v gospodarski rasti na prihodke sektorja država. Scenariji prikazujejo pot prihodkov v primeru 0,5, 1 in 2 odstotne točke (o. t.) višje oziroma nižje nominalne gospodarske rasti od tiste predvidene v Jesenski

napovedi UMAR na letni ravni linearno v vsakem letu in tako temeljijo na projekcijah gibanja osnov javnofinančnih prihodkov.

Ob predpostavki nespremenjenih politik bi se, v primeru 2 o.t. višje nominalne rasti BDP od predvidene, prihodki sektorja država v letu 2023 v primerjavi z osnovno napovedjo izboljšali za 1,2 %, v primerjavi z osnovno napovedjo za leto 2024 pa za 2,5 %. V nasprotnem primeru 2 o. t. nižje rasti BDP bi prihodki sektorja država v letu 2023 dosegli 98,8 % prihodkov iz osnovne napovedi za to leto, v letu 2024 pa 97,7 %.

V primeru 1 o. t. nižje ali višje realizirane rasti BDP v tem in prihodnjem letu, bi bili prihodki sektorja država nižji oziroma višji za 0,6 % in 1,2 %. V primeru zgolj 0,5 o. t. nižje ali višje rasti v tem in prihodnjih dveh letih bi bili prihodki nižji oziroma višji za 0,3 % oz. 0,6 %.

Slika 17: Vpliv nihanja gospodarske rasti na prihodke sektorja država

Vir: Ministrstvo za finance, lastni izračuni.

4 PRIHODKI IN IZDATKI SEKTORJA DRŽAVA 2023 - 2024

Prihodki sektorja država

Ugodne razmere na trgu dela in rast zasebne potrošnje se bo odrazila v rasti prihodkov sektorja država v letih 2023 in 2024. S sprejeto novelo ZDoh-2AA, ki je začela veljati s 1. 1. 2023 smo pripomogli h krepitvi in izboljšanju javnofinančne slike in tako javnofinančne prihodke za leto 2023 zvišali za okoli 70 mio evrov glede na predvidene finančne posledice za leto 2023. Namreč, v kolikor do navedene spremembe ne bi prišlo, bi se splošna olajšava v tem letu zvišal s 4.500 evrov na 5.500 evrov, kar predstavlja seveda tudi največji učinek med sprejetimi rešitvami. Prav tako je ta novela dohodnine prinesla tudi rešitve, na podlagi katerih ne bo prišlo do dodatnega znižanja odmerjene dohodnine zaradi postopnega zviševanja splošne olajšave v letih 2024 in 2025.

Prihodki sektorja država bodo v letu 2023 znašali 27.691 milijonov evrov, kar je za 10 % ali dobre 2,5 milijarde evrov več kot v letu 2022. K rasti bodo največ prispevali višji prihodki od davkov in socialnih prispevkov. Na strani davčnih prihodkov bodo največji prispevek k rasti imeli višji prihodki od davkov na dohodke in premoženje, in sicer 10 % ali okoli 460 milijonov evrov. Prihodki od dohodnine se bodo povečali za 150 milijonov evrov ali 5,1 %, prihodki iz naslova davka na dohodke pravnih oseb pa bodo višji za 130 milijonov evrov ali 10 %. Na rast pa bodo vplivali tudi prihodki iz naslova solidarnostnega prispevka za pomoč po poplavah (160 milijonov evrov), ki bodo sicer plačani v letu 2024 za leto 2023, zato se bo prispevek obračunsko knjižil v tekočem letu. Rast prihodkov od davkov na proizvodnjo in uvoz bo znašala 5,6 % ali 425 milijonov evrov tudi kot posledica visoke rasti potrošnje in še vedno visoke ravni inflacije v letu 2023. Prihodki iz naslova davka na dodano vrednost bodo v letu 2023 tako višji za 355 milijonov evrov ali 7,6 %, prihodki od trošarin pa za dobrih 55 milijonov evrov ali 3,6 %. Nadaljevala se bo tudi rast prihodkov iz naslova socialnih prispevkov, in sicer za dobrih 870 milijonov evrov ali 9,4 % glede na lani. Rast bo predvsem posledica ugodnih razmer na trgu dela in visoke stopnje zaposlenosti. Med ostalimi prihodkovnimi kategorijami bodo opazno rasli prihodki iz naslova kapitalskih transferjev (za dobrih 340 milijonov evrov ali 71 %), predvsem na račun višjih prihodkov iz naslova EU sredstev, tako zaradi zaključka EU finančne perspektive 2014-2020, kot tudi prihodkov Sklada za okrepanje in odpornost. Opazno bodo rasli tudi prihodki iz naslova obresti, in sicer za 106 milijonov evrov ali slabih 90 %, predvsem kot posledica višanja obrestnih mer v evro območju in aktivnega upravljanja z denarnimi sredstvi države.

Rast prihodkov se bo v letu 2024 nekoliko umirila, vendar bo še vedno znašala 1,9 milijarde evrov ali 6,9 % glede na preteklo leto, predvsem na račun prihodkov od davkov in socialnih prispevkov. Davčni prihodki bodo višji predvsem na račun davkov na proizvodnjo in uvoz (za okoli 540 milijonov evrov ali 6,7 %), kot posledica rasti prihodkov od davka na dodano vrednost (za dobrih 300 milijonov evrov ali 6 %) in prihodkov iz naslova dajatev za onesnaževanje zraka s CO² izpusti, ki se bodo v letu 2024 ponovno plačevali v celotnem obsegu, v letu 2023 pa so bili del leta oproščeni plačevanja kot ukrep za blažitev posledic energetske krize. Prihodki iz naslova trošarin bodo ostali na ravni preteklega leta. Rast davkov na dohodke in premoženje bo v letu 2024 znašala slabih 400 milijonov evrov ali 7,8 %. Rast prihodkov od dohodnine bo znašala dobrih 310 milijonov evrov ali 10 %, rast prihodkov od davka na dohodke pravnih oseb pa dobrih 65 milijonov evrov ali 4,6 %. Tudi v letu 2024 bodo prihodki davkov na dohodke in premoženje višji za solidarnostni dodatek v višini 160 milijonov evrov, ki bo za to leto izplačan v letu 2025. V letu 2024 bo še posebej izrazita rast prihodkov iz naslova socialnih prispevkov. Ti bodo višji za 1.234 milijonov evrov ali 12,1 %, tako zaradi še vedno ugodnih razmer na trgu dela, kot tudi prenosa prispevka za dodatno zdravstveno zavarovanje med prispevke za obvezno zdravstveno zavarovanje v letu 2024. Učinek višjih prihodkov iz tega naslova bo znašal okoli 600 milijonov evrov. Med ostalimi dohodkovnimi kategorijami bodo opazno rasli prihodki iz naslova drugih tekočih transferjev (za okoli 260 milijonov evrov ali 37 %), predvsem na račun izplačil Evropskega solidarnostnega sklada za pomoč pri poplavah avgusta 2023. Zaradi zaključka pretekle EU finančne perspektive in začetka črpanje nove, bodo nekoliko nižji prihodki od kapitalskih transferjev (za 112 milijonov evrov ali okoli 14 %), nižji pa bodo tudi prihodki od obresti (za okoli 40 milijonov evrov ali slabih 17 %). V letu 2024 bo rast prihodkov za 1,5 odstotne točke višja od rasti odhodkov.

Izdatki sektorja država

Izdatki sektorja država bodo v letu 2023 znašali 30,5 milijarde evrov, kar je za 3,6 milijarde evrov ali 13,4 % več kot v letu 2022. Rast izdatkov bo v veliki meri posledica izrednih dogodkov v letu 2023, predvsem ukrepov za blaženje druginje in energetske krize, odprave posledic poplav v avgustu 2023 ter v manjšem obsegu ukrepov COVID19, ki se z letom 2023 iztečejo. V letu 2023 se bodo tako najbolj povečali izdatki države za investicije (za 880 milijonov evrov ali 28,5 %), tako na račun investicij neposrednih proračunskih uporabnikov (državnega proračuna in občin), kot tudi drugih enot sektorja država. Rast investicij bo tudi odraz zaključevanja EU finančne perspektive 2014-2020 in sredstev Sklada za okrevanje in odpornost, na njo pa bodo vplivali tudi izdatki za investicije, ki so posledica odprave škode po poplavah v avgustu 2023.

Rast izdatkov za sredstva za zaposlene bo znašala 11 % ali slabih 715 milijonov evrov, tudi kot posledica uskladitve plač javnih uslužbencev v aprilu 2023 za 1 plačni razred oz. 4 %. Izdatki za subvencije se bodo leta 2023 povečali za 615 milijonov evrov ali okoli 90 % glede na leto prej, kar bo predvsem posledica pomoči države podjetjem zaradi energetske krize in druginje. Kapitalski transferji se bodo leta 2023 povečali za slabih 610 milijonov evrov ali 288 %, predvsem na račun ukrepov vlade za odpravo posledic poplav in porab drugih enot sektorja država. Rast izdatkov za socialna nadomestila bo v letu 2023 znašala 4,6 % ali slabih 500 milijonov evrov. Rast socialnih transferjev v denarju bo znašala 336 milijonov evrov ali 3,7 %, predvsem na račun uskladitve pokojnin, izdatki za socialne transferje v naravi pa bodo višji za dobrih 150 milijonov evrov ali 11 %. Izdatki za obresti sektorja država se bodo v letu 2023 povečali za 15 % na 734 milijonov evrov predvsem kot posledica višanja stroškov novega zadolževanja.

Rast izdatkov sektorja država se bo v letu 2024 nekoliko umirila in bo zaostala za rastjo prihodkov. Znašala bo 5,4 % ali slabe 1,7 milijarde evrov. Najbolj se bodo povečali izdatki za socialna nadomestila, in sicer za dobre 1,2 milijarde evrov ali 11 %. Rasli bodo izdatki za socialna nadomestila v naravi (za okoli 480 milijonov evrov ali 30 %), kot posledica prenosa dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja med obvezno zavarovanje, kar bo odhodke povečalo za okoli 600 milijonov evrov. Ob hkratnih prihodkih v enaki višini bo vpliv na saldo sektorja država nevtralen. Izdatki za socialna nadomestila v denarju bodo višji za dobrih 740 milijonov evrov ali 7,8 %, predvsem kot posledica višjih izdatkov za pokojnine.

Rast izdatkov za investicije bo v letu 2024 znašala okoli 270 milijonov evrov ali 6,8 %, predvsem na račun dodatnih investicij zaradi avgustovskih poplav, rast pa bo nekoliko upočasnjena zaradi izteka pretekle finančne perspektive EU in začetka črpanja sredstev iz nove finančne perspektive. Izdatki za sredstva za zaposlene se bodo v letu 2024 povečali za okoli 380 milijonov evrov ali za 5,3 %, izdatki za subvencije pa bodo nižji za okoli 450 milijonov evrov ali 35 %, kar je predvsem posledica zapadanja ukrepov pomoči gospodarstvu iz naslova energetske krize. Za okoli četrtno bodo nižji tudi izdatki za kapitalske transferje, zmanjšanje pa bi bilo še večje, če ne bi vključevalo izdatkov države za odpravo posledic poplav. Rast izdatkov za obresti se bo v letu 2024 okrepila in znašala slabih 20 %.

Opis glavnih izdatkov sektorja država v letu 2024

Sredstva za zaposlene

Izdatki za sredstva za zaposlene se bodo v letu 2024 povečali za okoli 380 milijonov evrov ali 5,3 %. Rast bo posledica obstoječih obveznosti, kot so redna napredovanja ter prenos učinka

uvrstitev delovnih mest v višji plačni razred, ki je bila uveljavljena s prvim aprilom 2023. Na področju plač in drugih stroškov dela prav v času priprave sprememb proračuna za leto 2024 in proračuna za leto 2025 (posledično Osnutka proračunskega načrta – sredstva za zaposlene) potekajo pogajanja med Vlado Republike Slovenije in sindikati javnega sektorja glede odprave plačnih nesorazmerij in prenove samega plačnega sistema. Realizacija navedenega bo zahtevala vložek sredstev, zato naj bi bila, tudi zaradi vpliva višjih javnofinančnih odhodkov na izpolnjevanje fiskalnih pravil, implementacija postopna skozi tri leta. Začetek oziroma prva tranša uveljavitve dogovorjenih rešitev glede odprave nesorazmerij in tudi reforme je bil prvotno predviden že v letu 2024, vendar je Slovenijo avgusta prizadela naravna nesreča, zaradi katere je potrebna sprememba prioritet in preusmeritev razpoložljivih sredstev v financiranje pomoči in sanacije po uničujočih poplavah. Zaradi obsežne škode in predvidenih obsežnih sanacijskih ukrepov je vlada v septembru sprejela določbo v okviru ZIPRS2425, da se ne glede na Zakon o sistemu plač v javnem sektorju, izvajanje plačne reforme prestavi iz leta 2024 na leto 2025, in se zato vrednosti plačnih razredov iz plačne lestvice od 1. januarja 2024 do 31. decembra 2024 ne uskladijo.

Subvencije

Izdatki za subvencije se bodo po rasti v letu 2023, ki bo v največji meri posledica pomoči države gospodarstvu zaradi energetske krize in druginje, v letu 2024 zmanjšali za dobrih 450 milijonov evrov ali 35 % predvsem kot posledica predvidene odprave tovrstnih ukrepov. Znašali bodo 845 milijonov evrov, vključujejo pa tudi subvencije privatnim podjetjem in zasebnikom iz naslova sredstev Sklada za okrepanje in odpornost. Izdatki za subvencije ne vključujejo pomoči podjetjem zaradi posledic poplav avgusta 2023, saj so te zajete med izdatki za kapitalne transferje.

Skladno z metodologijo ESR2010 smo pomoč podjetjem, ki bo izplačana zaradi poplav ter ostale stroške, ki bodo nastali pri odpravi posledic poplav in nimajo narave investicij knjižili med odhodke iz naslova kapitalskih transferjev (D.99)¹⁹. Transferje gospodinjstvom, ki bodo izplačani kot pomoč zaradi škode nastale v poplavah, pa smo knjižili med raznovrstne tekoče transfere (D.75)²⁰. Kot napovedano je v pripravi in delu zakon o obnovi, razvoju in ukrepih za zagotovitev sredstev za odpravo posledic poplav, kjer se poleg navedenega kreirajo tudi novi viri in dodatna sredstva (tako na račun ukrepov kot reprioritizacije sredstev v finančnih načrtih), kar pomeni, da so določena sredstva že upoštevana v limitih.

Socialna nadomestila

Izdatki za socialna nadomestila se bodo v letu 2024, glede na predhodno leto, povečali za 1,2 milijarde evrov ali dobrih 11 %. To bo tako posledica prenosa izdatkov iz naslova dopolnilnega

¹⁹ Skladno z ESA 4.164: »Drugi kapitalski transferji (D.99) so transferji, ki niso investicijske podpore niti davki na kapital in s katerimi se ne prerazdeljujejo dohodki, temveč se med različnimi sektorji ali podsektorji gospodarstva ali tujine prerazdeljuje varčevanje ali premoženje. Izvedejo se lahko v denarju ali naravi (prevzemi ali odpisi dolga) in ustrezajo prostovoljnimi transferjem premoženja.«

²⁰ Skladno s členom 4.136 Plačila nadomestil: »Plačila nadomestil zajemajo tekoče transferje, ki jih institucionalne enote plačajo drugim institucionalnim enotam kot nadomestila za poškodbe ljudi ali škode na lastnini, razen plačil odškodnin iz neživiljenjskega zavarovanja. Plačila nadomestil so bodisi prisilna plačila, ki jih naloži sodišče, bodisi prostovoljna plačila, dogovorjena zunaj sodišč. Ta postavka zajema prostovoljna plačila državnih enot ali NPISG za nadomestitve poškodb ali škod, ki jih povzročijo naravne nesreče, razen tistih, ki se razvrščajo med kapitalne transferje.«

zdravstvenega zavarovanja med obvezno zavarovanje kot tudi veljavnih zakonskih podlag in predvidenih trendov, ki jih narekujejo demografski dejavniki, razmere na trgu dela ter usklajevanja transferov posameznikom in gospodinjstvom. Mednje pa niso vključene pomoči države za pomoč gospodinjstvom zaradi poplav iz avgusta 2023, saj so ti ukrepi zajeti med raznovrstnimi tekočimi transferi.

Izdatki za socialna nadomestila v naravi bodo višji za okoli 480 milijonov evrov ali 30 %, predvsem zaradi dodatnih obveznosti ZZZS kot posledico prenosa dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja med obvezno zavarovanje. Septembra na Vladi sprejeti ZIPRS2425 na področju zdravstva opredeljuje, da se iz državnega proračuna ZZZS v letu 2024 zagotavlja sredstva v višini do največ 420 milijonov evrov za vzdržnost sistema zdravstvenega varstva, ki jih ZZZS lahko uporabi za natančno določene namene.

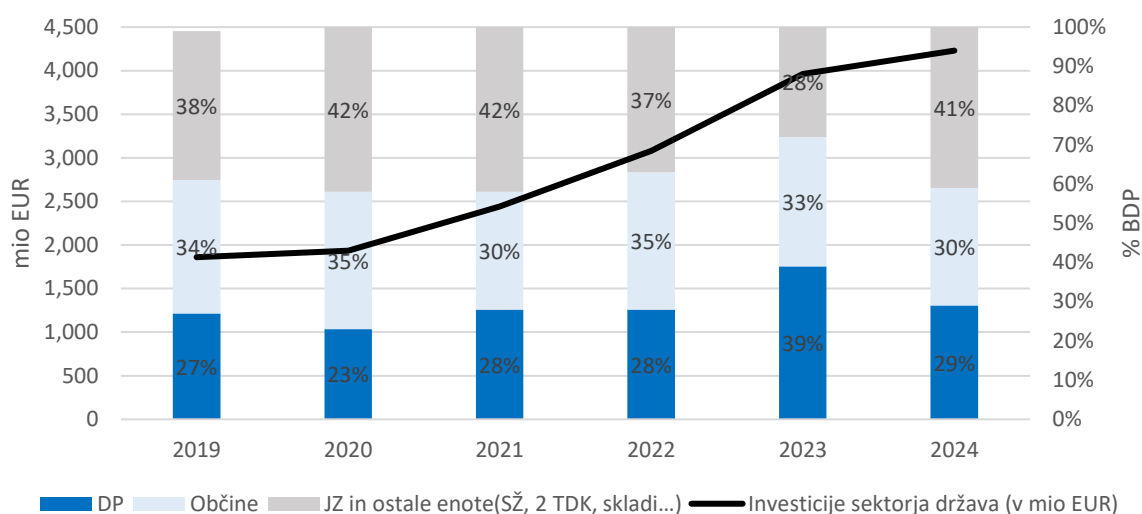
Izdatki za socialna nadomestila v denarju pa bodo višji za dobrih 740 milijonov evrov ali 7,8 %, predvsem na račun višjih izdatkov za pokojnine zaradi redne uskladitve pokojnin, kot tudi gibanja števila upokojencev. Izdatki za bruto pokojnine bodo leta 2024 višji za dobrih 650 milijonov evrov ali 10 %. Septembra 2023, ob sprejetju predlogov državnih proračunov za prihodnji dve leti, je bilo na vladi določeno, da se akontacija redne uskladitve v letu 2024, sicer predvidene za februar, opravi že januarja in sicer v višini 1,8 %, nato pa se februarja opravi poračun višine redne uskladitve v višini razlike med dejansko ugotovljeno redno uskladitvijo in že izvedeno uskladitvijo v mesecu januarju.

Izdatki za investicije

Izdatki za investicije sektorja država se povečujejo od leta 2017 in bodo leta 2024 dosegli raven 4.230 milijonov evrov kar je za 6,8 % ali slabih 270 milijonov evrov več kot leta 2023, ko se bo zaključilo črpanje sredstev EU finančne perspektive 2014-2020. Rast izdatkov za investicije v letu 2024 bo posledica višje porabe Sklada za okrevanje in odpornost, začetka črpanja sredstev iz EU finančne perspektive 2021-2027 kot tudi integralnih sredstev državnega proračuna namenjenih financiranju prometa in prometne infrastrukture ter sredstev namenjenih obrambi in zaščiti. Velik del investicij bo namenjen odpravi posledic avgustovskih poplav, tako na ravni državne infrastrukture kot občinske, visoke ravni investicij pa so načrtovane tudi na ravni drugih enot sektorja država, predvsem javnih zavodov, javnih in proračunskih skladov ter gospodarskih družb, predvsem s področja upravljanja železniške infrastrukture.

V celotnih investicijah sektorja država bodo investicije občin v letu 2024 znašale okrog 1,3 milijarde evrov, kar predstavlja 30 % vseh investicij, izdatki državnega proračuna za investicije pa bodo predstavljali slabih 30 %. Preostanek investicij sektorja država v letu 2024 (41 %) predstavljajo investicije ostalih enot sektorja država (javni zavodi, gospodarske družbe, in druge enote sektorja država) in drugi popravki skladni z metodologijo ESA2010. Z vidika vira financiranja investicij sektorja država bo v letu 2024 delež EU sredstev (EU finančna perspektiva, Načrt za okrevanje in odpornost) znašal 1,2 % BDP, delež ostalih virov (integralna, namenska sredstva, itd.) pa bo znašal 5,1 % BDP. Delež celotnih investicij sektorja država je ob začetku črpanja EU finančne perspektive 2014-2020 leta 2016 znašal 3,2 % BDP, ob zaključku črpanja, leta 2023, pa bo znašal 6,3 % BDP. Na podobni ravni bo tudi v letu 2024. Vlaganja v zeleni in digitalni prehod se bodo v letu 2024 povišala, predvsem na račun železniške infrastrukture.

Slika 18: Investicije sektorja država

Vir: Ministrstvo za finance

5 STRUKTURNE SPREMEMBE IN INVESTICIJE

Načrt za okrevanje in odpornost

Slovenija je ključne strukturne spremembe, ki jih načrtuje na srednji rok, zapisala in sprejela v Načrtu za okrevanje in odpornost (NOO), ki je podlaga za koriščenje sredstev evropskega Mehanizma za okrevanje in odpornost. V NOO, ki ga je julija 2021 potrdil Svet Evropske unije, so bile za obdobje do leta 2026 predvidene reforme in investicije na različnih področjih, in sicer 34 reform in 52 naložb. Načrt vključuje tudi tri ključne reforme za Slovenijo, in sicer zdravstveno reformo, pokojninsko reformo in reformo dolgotrajne oskrbe.

Za izvajanje ukrepov iz NOO v letu 2023 je predvidena poraba sredstev v skupni višini 364,3 mio EUR, v letu 2024 582,6 mio EUR, v letu 2025 700,0 mio EUR in v letu 2026 v višini 854,1 mio EUR.

V letu 2023 so sredstva namenjena predvsem:

- ukrepom za trajnostno mobilnost (projekti povečanja zmogljivosti železniške infrastrukture),
- digitalne preobrazbe (projekti digitalizacije v gospodarstvu, ki so bili izbrani na javnih razpisih oz. v okviru javne uprave in digitalne infrastrukture oz. povezljivosti),
- dvigu produktivnosti ter izboljšanja poslovnega okolja za investitorje (podpora za dekarbonizacijo, produktivnost in konkurenčnost podjetij, vzpostavitev poslovnih con),
- krepitvi kompetenc (zlasti digitalnih in tistih, ki jih zahtevajo novi poklici in zeleni prehod),
- ukrepi za čisto in varno okolje (odvajanje in čiščenje komunalnih voda, oskrba in varčevanje s pitno vodo, zmanjševanje poplavne ogroženosti),
- projektu krožnega gospodarstva,
- zdravstvu (učinkovita obravnava nalezljivih bolezni) in
- zagotavljanju javnih najemnih stanovanj.

Ključna reforma, sprejeta v letu 2023, je sprejetje Zakona o dolgotrajni oskrbi, ki bo uveljavljen v letu 2024. Zakon predstavlja celovito in sistemsko rešitev na področju socialnega varstva, saj ureja tako izvedbeni del kot financiranje področja.

Podobni ukrepi kot v letu 2023 se bodo nadaljevali tudi v letu 2024, pri čemer se bodo okrepili projekti na področju obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije v gospodarstvu, čistega in varnega okolja, trajnostne prenove stavb, krožnega gospodarstva in digitalne preobrazbe gospodarstva, trajnostnega razvoja turizma, zdravstva in stanovanjske politike.

Zaradi znižanja višine razpoložljivih nepovratnih sredstev iz Mehanizma za okrevanje in odpornost, doseganja ciljev načrta REPowerEU za zmanjšanje odvisnosti od ruskih goriv ter ostalih objektivnih okoliščin, kot so inflacija in motnje v dobavni verigi zaradi vojne v Ukrajini, je Slovenija 14. julija 2023 na Evropsko komisijo posredovala predlog spremembe NOO. Predlog spremembe načrta ne posega v osnovni namen. V načrtu so se ohranile naložbe in ključne reforme, ki bodo lahko v največji meri sledile načrtovani tesni časovnici. Pri pripravi dodatnih vsebin za novo poglavje REPowerEU je vlada sledila načelu komplementarnosti z obstoječimi ukrepi NOO, in sicer na področju energetske učinkovitosti, obnovljivih virov energije in trajnostne mobilnosti.

V luči izrednih razmer zaradi poplav je Vlada RS 31. avgusta 2023 Evropski komisiji posredovala seznam možnih področij za najem dodatnih posojil in ponovnega angažiranja dela že potrjenih posojil, in sicer za namen financiranja na področjih trajnostne prenove stavb, povečanja zmogljivosti železniške infrastrukture in zmanjševanja poplavne ogroženosti, zmanjševanja tveganja za druge podnebno pogojene nesreče ter za financiranje projektov protipoplavne ureditve. Končni znesek dodatnih posojil, ki bodo še letos potrjena v okviru spremembe NOO, bo lahko nižji od zaprosenega. Evropska komisija je 29.9.2023 pozitivno ocenila predlog spremembe slovenskega Načrta za okrevanje in odpornost. Obnovljeni načrt, ki po novem vključuje tudi poglavje REPowerEU, bo vreden 1,61 milijarde evrov nepovratnih evropskih sredstev in 1,07 milijarde evrov posojil. Zajemal bo 34 reform in 49 naložb.

Strukturne spremembe

- *Reforma sistemov socialne zaščite*

Zdravstvo ostaja ključno področje dela vlade. Poleg priprav zdravstvene reforme so bile septembra 2023 predstavljene usmeritve zdravstvene politike za leti 2024 in 2025. Naslovljene so prednostne naloge na področju zdravstva, s katerimi bo v naslednjih dveh letih zagotovljena večja stabilnost zdravstvenega sistema. Cilj je povečana dostopnost do zdravstvenih storitev, izboljšani bodo izidi zdravljenja preko izmenjave dobrih praks med zdravstvenimi izvajalci, hkrati pa bo z razvojem in optimizacijo organizacije dela ter procesov zmanjšana neenakost med prebivalci na ravni države in posameznih regij.

Ukrepi za zdravstveno blagajno so predvideni tudi v novem zakonu, ki je v pripravi. Zakon uvaja nekatere ukrepe vezane na zdravstveno blagajno, ki bodo trajne narave in tako predstavljajo strukturno reformo. Več členov se nanaša na urejanje absentizma, pri čemer je eden izmed glavnih ukrepov vrnitev bolniških odsotnosti delodajalca z 20 na 30 delovnih dni, ukrep pa naj bi veljal od 1.12.2023 naprej, ocenjeni finančni prihranek pa znaša 73 mio EUR letno. Zakon tudi znižuje nadomestilo za čas zadržanosti od dela zaradi izolacije za 10 o.t. in ga tako izenačuje z višino za čas zadržanosti od dela zaradi bolezni, hkrati pa odpravlja razlikovanje odmernega odstotka nadomestila glede na obdobje izplačevanja in predpisuje

standardno stopnjo. Ocenjene finančne posledice ukrepa na letni ravni znašajo 25 milijonov evrov. Zakon uvaja sistemsko povračilo za zdravila v primeru, ko dejanski odhodki ZZZS presegajo načrtovane izdatke in sicer na način, da farmacevtske družbe krijejo 40 % delež presežnih izdatkov obveznega zavarovanja za zdravila. Zakon skrajšuje obdobje plačevanja izbranih zdravstvenih storitev z namenom skrajševanja čakalnih vrst, in sicer sedanjega 31.12.2024 na 31.12.2023. Predvideni prihranek znaša slabih 29 milijonov evrov. Za namene povečane dostopnosti do zdravstvenih storitev pa uvaja plačilo izbranih zdravstvenih storitev po realizaciji. Ukrep iz tega člena je začasne narave in velja do 31.12.2024.

Julija 2023 je pristojno ministrstvo za delo socialnim partnerjem predstavilo izhodišča za **pokojninsko reformo**, ki sledijo rešitvam Bele knjige o pokojninah in na njej temelječih usklajenih izhodiščih za prenovo sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja iz leta 2017 (dogovor s socialnimi partnerji). Omenjena izhodišča tako predstavljajo podlago za nadaljnjo javno razpravo in nato sprejem sprememb na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Med ključnimi ukrepi so postopno zvišanje upokojitvene starosti, sprememba odmernega odstotka, sprememba dolžine let zavarovanja za izračun pokojninske osnove ter spremenjeno usklajevanje pokojnin, ki bi se v večji meri vezalo na inflacijo. Dodatno pokojninsko zavarovanje bi se urejalo v okviru posebnega zakona.

Ključna reforma, sprejeta v letu 2023, je sprejetje **Zakona o dolgotrajni oskrbi**, ki bo uveljavljen z letom 2024. Zakon predstavlja celovito in sistemsko rešitev na področju socialnega varstva, saj ureja tako izvedbeni del kot financiranje področja. Ena ključnih sistemskih novosti, ki jo uvaja Zakon o dolgotrajni oskrbi je zagotovljen sistem javnega financiranja. Poleg letnega proračunskega deleža bodo delež prispevali tudi delavci, delodajalci in upokojnenci. Uveljavljanje novih storitev dolgotrajne oskrbe bo potekalo postopoma. Prva sprememba bo začela veljati že z začetkom leta 2024 in se bo nanašala na status oskrbovancev družinskih članov. V letu 2025 (julija) bo uvedena dolgotrajna oskrba na domu, e-oskrba in prispevek za dolgotrajno oskrbo. Konec leta 2025 (decembra) pa je določena krepitev področja dolgotrajne oskrbe v instituciji in denarni prejemek.

- **Reforma plačnega sistema v javnem sektorju**

V oktobru 2022 so Vlada Republike Slovenije in reprezentativni sindikati javnega sektorja podpisali Dogovor o ukrepih na področju plač in drugih stroškov dela v javnem sektorju za leti 2022 in 2023, iz katerega izhaja tudi zaveza o začetku usklajevanj sprememb Zakona o sistemu plač v javnem sektorju. Vlada je marcu 2023 sindikatom javnega sektorja posredovala Izhodišča za pogajanja o prenovi plačnega sistema in odpravi nesorazmerij v osnovnih plačah. Cilji predlagane prenove plačnega sistema javnega sektorja so ohranitev transparentnosti in javno finančna obvladljivost plačnega sistema, enotna ureditev vsebin, ki predstavljajo skupne temelje plačnega sistema, upoštevanje specifik posameznih delov javnega sektorja in dopustitev možnosti, da se določene vsebine uredijo ločeno po posameznih stebrih plačnega sistema, odprava uravnilovke v spodnjem delu plačne lestvice zaradi učinka minimalne plače in vzpostavitev ustrežnejših razmerij v plačah med funkcionarji, direktorji in javnimi uslužbenci ter znotraj posameznih stebrov, večja variabilnost, povezana z učinkovitostjo dela (povezanost plače z rezultati dela), večja privlačnost sistema za mlade in zmanjšanje vpliva senioritete na višino plače. Predvideno je, da se celotno reformo izvede v treh letih, pri čemer bi dinamično dogovorili s sindikati. Vlada je zaradi avgustovskih poplav in potrebnih virov za ukrepanje predlagala, da se reforma začne izvajati z zamikom enega leta.

- **Konkurenčnost, produktivnost, znanje in trg dela**

Na področju konkurenčnosti je bil v septembru 2023 predstavljen predlog Akcijskega načrta za povečanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. Načrt določa novo vizijo Slovenije kot vodilnega evropskega razvojnega središča za napredne tehnologije. Glavni cilj je omogočiti in spodbuditi slovenska podjetja, da postanejo vodilni inovatorji naprednih tehnologij, da Slovenija postane privlačen prostor za raziskovalno razvojne dejavnosti domačih in tujih mednarodnih inovativnih podjetij. Trg dela v Sloveniji beleži rekordno nizko stopnjo brezposelnosti, vendar se Slovenija sooča z izzivi pomanjkanja delovne sile. Glede na trend pomanjkanja delovne sile je Slovenija pristopila k urejanju zaposlovanja tujcev in z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev, ki odpravlja nepotrebne administrativne ovire in pospešuje reševanja upravnih zadev. Za odpravljanje pomanjkanja ustrezne delovne sile se na posameznih področjih podeljujejo štipendije (na primer zdravstvo). S spremembo Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti se je omogočilo financiranje raziskav in inovacij na enem mestu (Slovenska raziskovalna in inovacijska agencija).

- **Digitalna preobrazba**

Digitalizacija javnih storitev predstavlja enega ključnih elementov digitalne preobrazbe. Ključno področje ukrepanja je vlaganje v digitalne tehnologije, zaradi česar je treba opolnomočiti ljudi, podjetja in upravne sisteme s tehnologijami nove generacije, da bo digitalna preobrazba koristila vsem. Marca 2023 je bil sprejet Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti, ki definira ukrepe za subvencije za dvig digitalnih kompetenc, sooblikovanje politik resornih ministrstev, podporo izobraževalnim in promocijskim kampanjam ali njihovo izvedbo, digitalne bone in mehanizem za zagotavljanje dostopa do računalniške opreme. V letu 2023 je za projekte E-vključenosti predvidenih 22,5 mio evrov, v letu 2024 pa 16,3 mio evrov.

Sprejet je bil tudi Akcijski načrt Strategije digitalnih javnih storitev 2030 za obdobje 2 let. Vizija, ki jo podpira Strategija digitalnih javnih storitev 2030, so digitalne javne storitve, osredotočene na državljane in poslovne subjekte, ki omogočajo povezano, usklajeno, varno ter učinkovito sodelovanje državljanov in podjetij z javno upravo. Jasno je začrtana smer razvoja digitalnih javnih storitev, kar bo omogočilo razvoj preprostih storitev ter spodbujalo njihovo široko uporabo. Akcijski načrt vključuje 106 ukrepov v skupni vrednosti 183 mio evrov. V letu 2023 se je prav tako nadaljeval projekt razvoja širokopasovnih omrežij z EU sredstvi, z integralnimi sredstvi pa je bilo največ investiranega v nadaljevanje razvoja urejanja področja informacijske družbe in elektronskih komunikacij v vrednosti 14,7 mio evrov in v informacijsko in kibernetsko varnost v vrednosti 1,6 mio evrov.

- **Zeleni prehod**

Med ukrepe za zeleni prehod lahko izpostavimo:

- V javni razpravi je Zakon o podnebnih spremembah, ki bo določal politike in ukrepe za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov, prilagajanje na podnebne spremembe in zaščito ozonskega plašča, spremljanje stanja in informacije o izvajanju podnebnih politik, urejal finančne vidike podnebnih sprememb.
- V letu 2023 je bila sprejeta Uredba o nadomestilu za kritje posrednih stroškov zaradi stroškov emisij toplogrednih plinov v korist določenih sektorjev ali delov sektorjev, ki so izpostavljeni tveganju premestitve emisije CO₂. Namen je pomoč sektorjem ali delom sektorjev, ki so izpostavljeni resničnemu tveganju premestitve emisije CO₂. Iz Sklada za

podnebne spremembe bo v obdobju 2023–2025 v ta namen izplačanih okoli 80 milijonov evrov.

- Vlada je sprejela Načrt zmanjševanja poplavnne ogroženosti 2023-2027, ki je pripravljen s ciljem zmanjševanja škodljivih posledic poplav za zdravje ljudi, okolje, kulturno dediščino in gospodarske dejavnosti na območjih pomembnega vpliva poplav in z njimi povezane erozije. Glede na katastrofalne poplave, ki so Slovenijo prizadele v začetku avgusta 2023, so za ta namen predvidena dodatna sredstva predvsem v okviru izvajanja načrta za okrevanje in odpornost.
- Na področju energetske politike Slovenija pripravlja revizijo Nacionalnega energetskega in podnebnega načrta v skladu z uredbami EU.
- V javni obravnavi je Zakon o energetske politiki. Glavni cilji so zanesljiva oskrba z energijo, zagotavljanje učinkovite konkurence na trgu energije, prehod na nizkoogljično družbo in podrobnejše ureja prednostno rabo virov in energentov.
- V pripravi so projekti črpalnih hidroelektrarn. Vlada nadaljuje s promocijo in spodbujevalnimi mehanizmi glede postavitve vetrnih elektrarn in postavitve sončnih panelov.
- Na področju učinkovite rabe energije bo v 2024 v uporabi nov način obračunavanja omrežnine, ki bo nagrajeval tiste, ki bodo varčni.
- Sprejet je bil tudi Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije, ki ureja posebnosti prostorskega načrtovanja in dovoljevanja naprav, ki proizvajajo električno energijo z izrabo OVE,
- Zakon o infrastrukturi za alternativna goriva in spodbujanju prehoda na alternativna goriva v prometu je vzpostavitev goste, javno dostopne in interoperabilne mreže polnilne in oskrbovalne infrastrukture za alternativna goriva v prometu.
- Za zagotovitev pretočnosti potniškega in tovornega prometa je treba vzpostaviti ustrezen nivo železniške infrastrukture. Vse aktivnosti, ki se vodijo za nadgradnjo in modernizacijo slovenskega železniškega omrežja.
- Poleg tega se bodo še naprej izvajali projekti energetske prenove stavb. Za spodbujanje zelenega prehoda industrije bo v prihodnjih letih na voljo dodatnih 42 milijonov evrov tudi z naslova REPower EU. Aktivno se podpira tudi slovenske prijavitelje projektov v okviru razpisov Sklada za inovacije.

6 JAVNI DOLG IN POTENCIALNE OBVEZNOSTI

Javni dolg

Tabela 6: Konsolidirani dolg sektorja država

	2022	E2023	F2024
	<i>v mio EUR</i>		
1. Dolg sektor država	41.242	44.042	46.394
2. BDP	57.038	62.970	67.318
	<i>v % BDP</i>		
3. Dolg sektor država	72,3	69,9	68,9
4. Saldo sektor država	-3,0	-4,5	-3,8
5. Primarni saldo	-1,9	-3,3	-2,5
6. Obresti (D.41)	1,1	1,2	1,3
7. Prilagoditve (SFA)	0,2	-0,1	-0,3
Implicitna obrestna mera	1,6	1,8	2,0

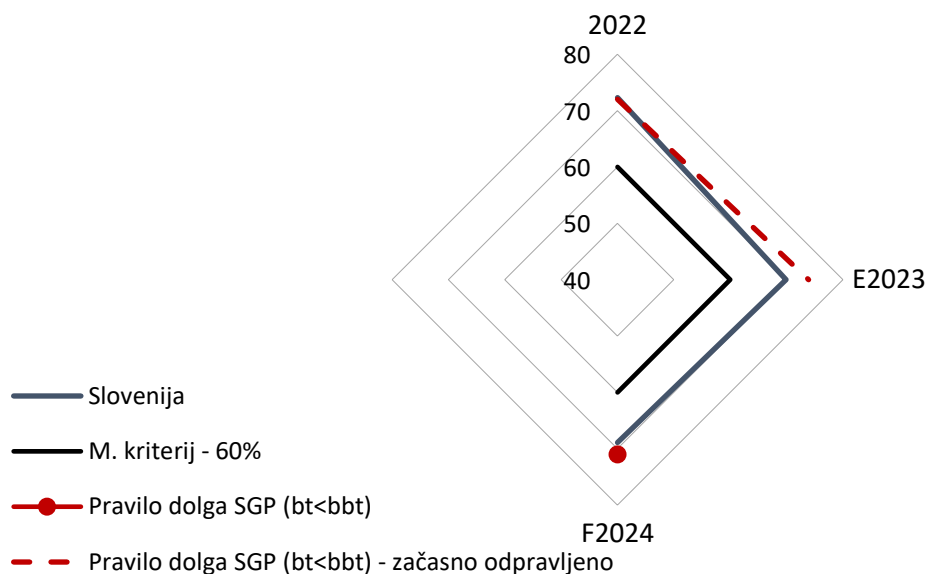
Vir: Ministrstvo za finance, SURS, Direktorat za zakladništvo, 25.9.2023

Meje dovoljenega zadolževanja v fiskalnem letu določa sprejeti Program financiranja za leto 2023 in Zakon o javnih financah, ki dovoljuje predfinanciranje državnega proračuna do višine zapadlih glavnih dolga državnega proračuna v naslednjih dveh letih. Vlada RS je v decembru 2022 sprejela Srednjeročno strategijo Ministrstva za finance o upravljanju z javnim dolgom RS za obdobje 2023-2025. Prav tako je sprejet Program stabilnosti za obdobje 2023-2026. Oba dokumenta vključujeta projekcijo razvoja, tj. zniževanja dolga sektor država v razmerju do BDP v srednjeročnem obdobju.

Na podlagi zadnje revizije letne ocene BDP in konsolidiranega dolga sektor država s strani SURS, je ta znašal 72,3 % BDP konec leta 2022. Za leto 2023 Ministrstvo za finance dolg sektor država ocenjuje v višini 69,9 % BDP in 68,9 % BDP konec leta 2024. Ocenjen razvoj dolga v % BDP je v okvirih načrtovanega v Srednjeročni strategiji Ministrstva za finance o upravljanju z javnim dolgom za obdobje 2023-2025.

Spodnja slika prikazuje, da se je proces zniževanja dolga sektorja država v razmerju do BDP pričel z letom 2021. Ocenjuje se, da se bo proces zniževanja dolga v razmerju do BDP nadaljeval predvsem preko nominalne rasti BDP in postopnega zniževanja likvidnostnih rezerv državnega proračuna. Načrtovan razvoj konsolidiranega dolga sektorja država Slovenije je od leta 2023 skladen s sicer začasno odpravljenim Pravilom o dolgu iz Pakta stabilnosti in rasti.

Slika 19: Konsolidiran dolg sektorja država v obdobju 2022-2024 v % BDP

Vir: Ministrstvo za finance, 28.9.2023

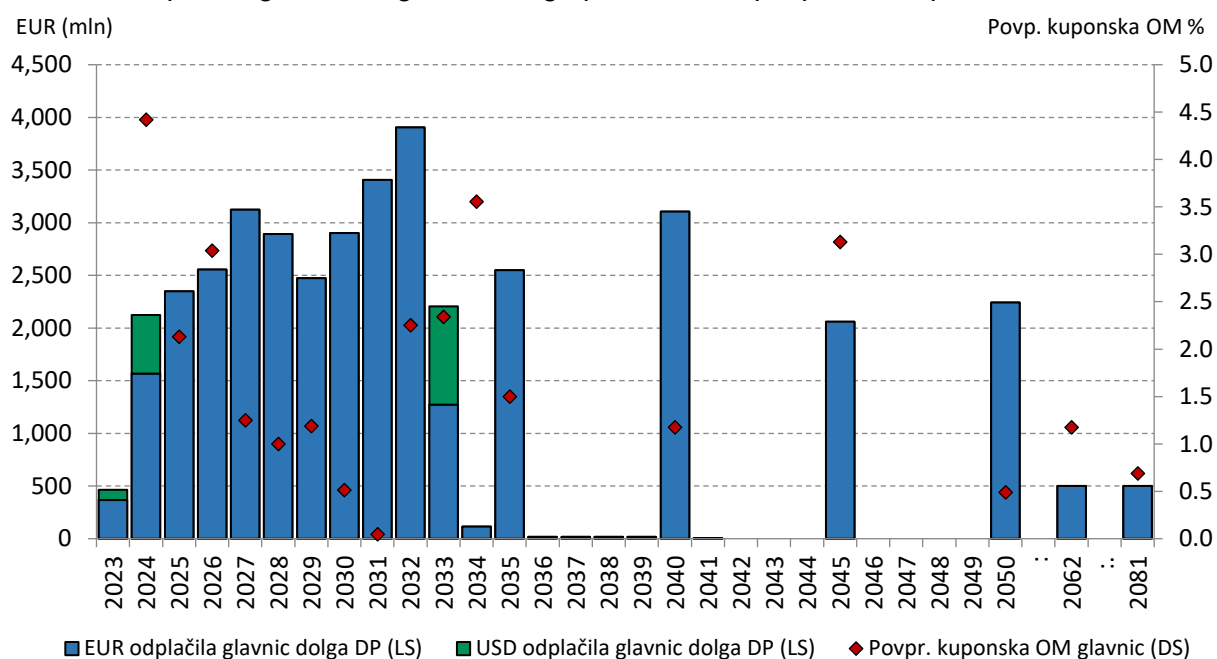
Delež dolga državnega proračuna v strukturi dolga sektor država znaša 94 %. Ministrstvo za finance je v letu 2023 že izdalo 2,79 mlrd EUR dolgoročnega dolga s tehtano izdano povprečno obrestno mero 3,7 % in tehtano povprečno ročnostjo izdanega dolga 12,3 let. Republika Slovenija je v letu 2023 izdala 11-letne evrske inflacijske obveznice v nominalni višini 100 mio EUR in prvič po letu 2014 na globalnem trgu izdana nova 10-letna USD obveznica v nominalni vrednosti 1 mlrd USD. S tem se zagotavlja raznovrstnost instrumentov financiranja državnega proračuna in nagovarja investitorje, ki vlagajo v tovrstne dolžniške instrumente. Republika Slovenija iz naslova izdane evrske 11-letne inflacijske obveznice plačuje sintetično fiksno letno obrestno mero v višini 3,555 %. Republika Slovenija je ob izdaji obveznice sklenila evrsko 11-letno inflacijsko zamenjavo in svojo izpostavljenost v celoti, tj. tako iz naslova obresti in glavnice, zaščitila pred spremembo inflacije v prihodnosti. Enako je bila pri izdaji USD obveznic sklenjena USD-EUR valutna zamenjava, tako da Republika Slovenija ni izpostavljena tveganju sprememb menjalnega tečaja. Tako Republika Slovenija vse svoje obveznosti iz naslova servisiranja plačil obresti in glavnice plačuje v evrih.

Povprečni tehtani čas do dospelja portfelja dolga državnega proračuna znaša 10,0 let v 2023. Izpostavljenost dolga državnega proračuna z vidika variabilne obrestne mere je minimalna, saj znaša 0,6 % celotnega portfelja dolga. V strukturi 99,4 % predstavlja dolg s fiksno obrestno mero. V obdobju 2024–2025 v odplačilo zapade 12 % dolga državnega proračuna, pri čemer pa do leta 2030 v odplačilo zapade 48 % dolga državnega proračuna. Največji delež dolga državnega proračuna ima preostalo ročnost 5-10 let (37,4 %). 10-letna ročnost predstavlja optimalno izbiro z vidika metrike cene in tveganja.

Kot prikazuje spodnja slika so odplačila glavnice zmeroma enakomerno razporejena po letih. Izraziteje povečana odplačila dolga se pričnejo z letom 2027 ob hkrati nizki povprečni obrestni meri zapadlega dolga. Ta vidik z leti, ki sledijo, pridobiva na relevantnosti, zato je na spodnji sliki tudi prikazana tehtana povprečna kuponska obrestna mera dolga, ki zapade v posameznem letu. Ta je najvišja v letu 2024 (4,4 %), nižje ravni teh predvsem v obdobju 2027–2031, pa so posledica nizkih/negativnih obrestnih mer v evrskem območju, ko so bile slovenske evrske obveznice izdane. Republika Slovenija ohranja širok dostop do virov

financiranja z razpršeno bazo investitorjev tako po tipu (upravljavci skladov, pokojninski skladi, zavarovalnice, banke ipd.) kot geografsko (VB & Irska, Nemčija, Avstrija, Francija, ZDA...).

Slika 20: Odplačila glavnice dolga državnega proračuna in povprečna kuponska obrestna

mera po letih

Vir: Ministrstvo za finance, 28. 9. 2023

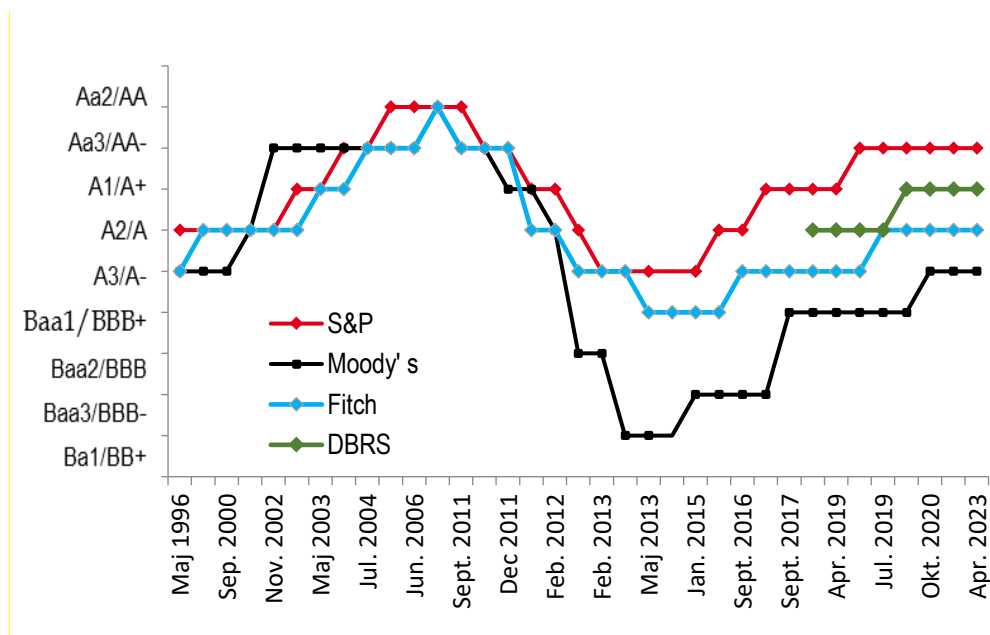
Bonitetne ocene Republike Slovenije ostajajo visoke, in sicer pri S&P (AA-), Fitch (A), Moody's (A3) in DBRS (AH) s stabilnimi izgledi. Stabilni izgled za razvoj bonitetne ocene pri posamičnih kreditnih ocenah rating agencij označuje, da agencije kot najbolj verjetno ocenjujejo, da bodo v srednjeročnem obdobju ocene kreditnega tveganja države ostale nespremenjene.

Tabela 7: Stanje bonitetnih ocen Republike Slovenije

Agencija	Bonitetna ocena	Obeti
S&P	AA-	stabilni
Fitch	A	stabilni
Moody's	A3	stabilni
DBRS	AH	stabilni

Vir: S&P, Moody's, Fitch in DBRS, 26. 9. 2023

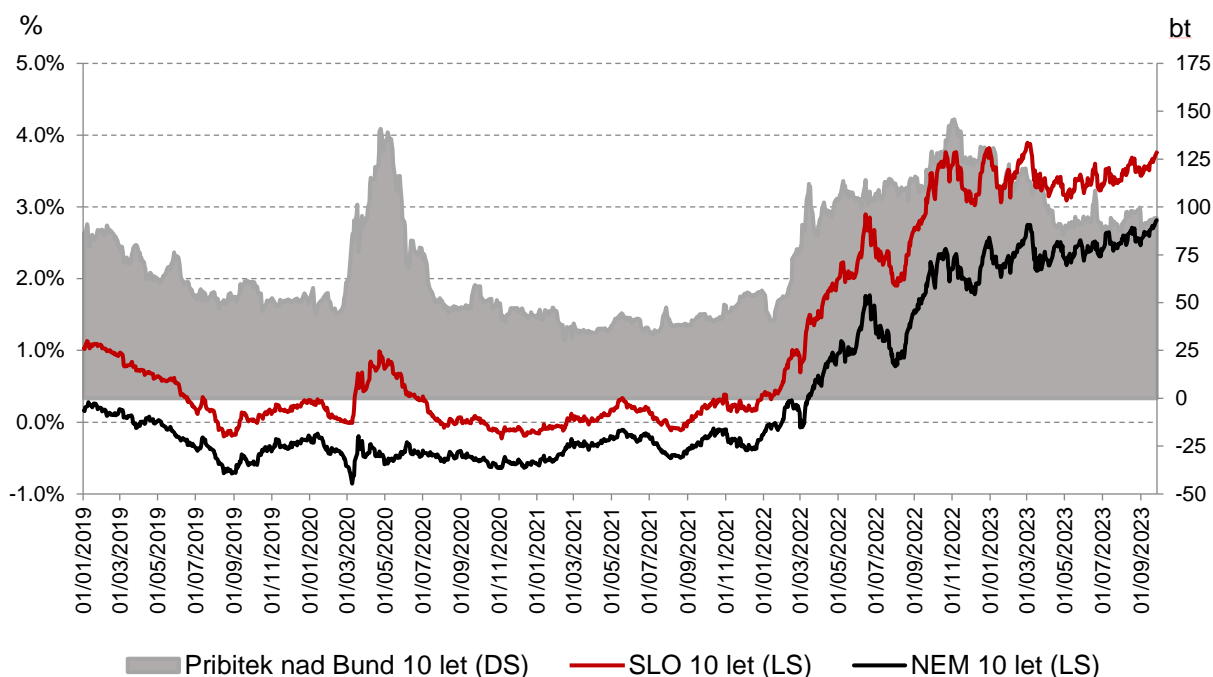
Slika 21: Pregled bonitetnih ocen Republike Slovenije skozi čas

Vir: S&P, Moody's, Fitch in DBRS, 28.9.2023

Ukrep zviševanja treh ključnih referenčnih obrestnih mer s strani ECB v letu 2022 ima za posledico splošno zvišanje obrestnih mer v evroobmočju. ECB je obrestno mero mejnega depozita v dobrem letu dni dvignila z -0,50 %, kot je ta znašala v sredini leta 2022, na današnjih 4,00 %, obrestna mera za operacije glavnega refinanciranja se je z 0,00% dvignila na 4,50 % in obrestna mera mejnega posojila se je povečala z 0,25 % na 4,75 %. Zahtevan donos na obveznice Republike Slovenije se je zvišal predvsem kot posledica zvišanja obrestne mere srednje obrestne zamenjave, kar je tudi razvidno iz Slike 23. Kreditni pribitek na obveznice Republike Slovenije je ostal razmeroma robusten in ne izkazuje tako izrazite rasti, kot to velja za srednjo evrsko obrestno zamenjavo. Kreditni pribitek je pri 10-letni ročnosti slovenske evrske obveznice na začetku leta 2023 znašal 64 bt, dne 26 9. 2023 ta znaša 40 bt. Pribitek na referenčno nemško 10-letno evrsko obveznico je v začetku leta 2023 znašal 126 bt, dne 26 9. 2023 ta znaša 94 bt, kar prikazuje spodnja slika.

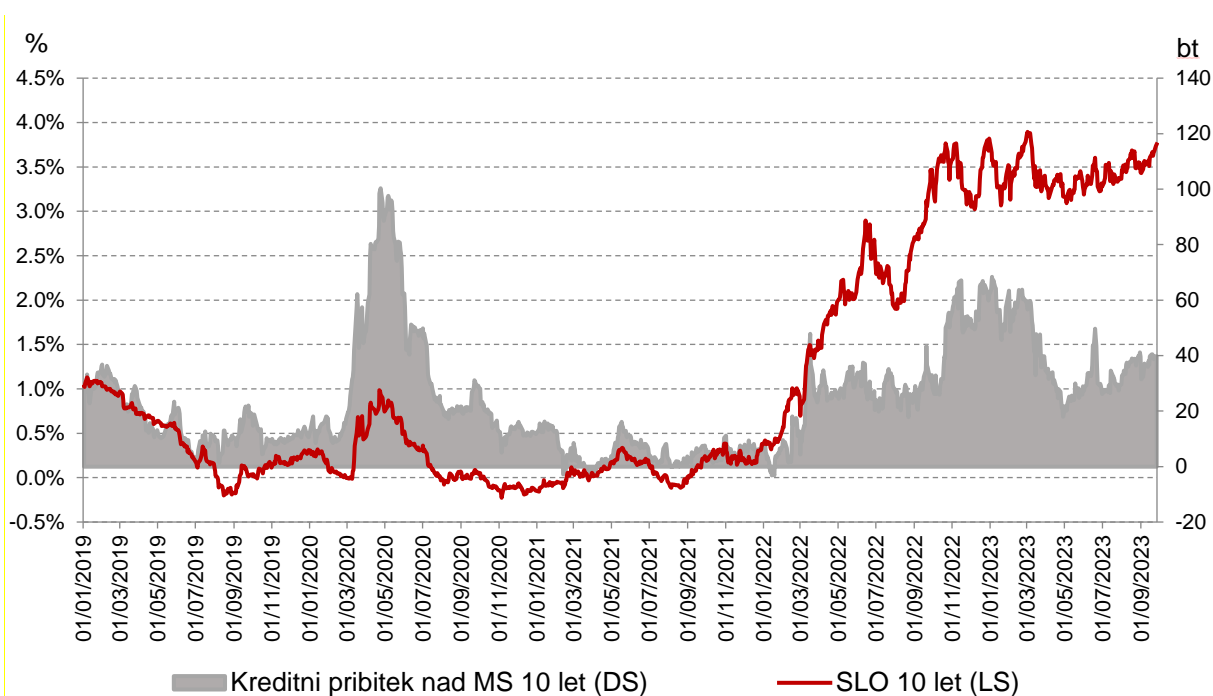
Slika 22: Primerjava gibanja zahtevane donosnosti 10-letnih obveznic Republike Slovenije in Nemčije

Vir: Bloomberg, Ministrstvo za finance lastni izračuni, 26.9.2023

Interpolirana zahtevana donosnost 10-letne slovenske evrske obveznice je na dan 21.9.2023 na sekundarnem trgu dosegla 3,66 %. Evrska srednja obrestna zamenjava je znašala 3,27 %, kar implicira kreditni pribitek v višini 39 bt. Ta ostaja razmeroma nizek v primerjavi z vrednostmi, ki jih je dosegel v preteklosti.

Slika 23: Gibanje 10-letne zahtevane donosnosti obveznic Republike Slovenije in njenega kreditnega pribitka nad 10-letno evrsko srednjo obrestno zamenjavo

Vir: Bloomberg, Ministrstvo za finance lastni izračuni, 26.9.2023

Poroštva

Stanje poroštev Republike Slovenije na dan 30. 6. 2023 znaša 4.211,6 milijonov evrov, od tega stanje državnih poroštev za obveznosti finančnega sektorja (S. 12) 669 milijonov evrov. Ocena stanja poroštev Republike Slovenije konec leta 2023 do 2025 je narejena ob določenih predpostavkah glede odplačil obstoječih in odobritve novih poroštev.

Tabela 8: Stanje poroštev

	2023 (% BDP)	2024 (% BDP)	2025 (% BDP)
Državna poroštva	6,7	6,1	6,1
od katerih: povezanih s finančnim sektorjem*	1,1	1,0	0,9

Opomba: *Skladno s klasifikacijo SKIS so vključene pravne osebe s SKIS oznako S.12

Kvota novih poroštev se načrtuje z zakonom o izvrševanju proračuna. Za leto 2023 je predvidena kvota 1.200 milijonov evrov. V predlogu zakona o izvrševanju proračuna 2024 je predvidena kvota 1.400 milijonov evrov in prav tako za leto 2025 1.400 milijonov evrov. Ločeno je za vsako leto določena kvota za poroštva SID banke, d. d. v višini 350 milijonov evrov.

V letu 2023 so bila izdana poroštva po dveh zakonih, in sicer Zakonu o okrepitvi skupnega sklada za rezervacije z jamstvom Republike Slovenije za zagotavljanje izredne makrofinančne pomoči Ukrajini (Uradni list RS, št. 16/23) v višini 12,5 milijonov evrov in Zakonu o stanovanjski jamstveni shemi za mlade (Uradni list RS, št. 54/22; ZSJSM) 0,6 milijonov evrov.

Za leto 2023 se ocenjuje možnost unovčitev državnih poroštev v višini 20 milijon evrov, za leto 2023 10 milijonov evrov in prav tako 10 milijonov evrov za leto 2024. Večina sredstev se ocenjuje za unovčitev poroštev izdanih na podlagi protikriznih ukrepov povezanih s COVID-19. Posebej se za obveznosti Panevropskega garancijskega sklada planira v letu 2023 5,4 milijon evrov, za leto 2024 1,5 milijonov evrov in za leto 2025 0,6 milijon evrov.

PRILOGA

Tabela 0a. Osnovne predpostavke mednarodnega okolja	2022	2023	2024
Kratkoročna obrestna mera (letno povprečje)	0,3	3,4	3,7
Dolgoročna obrestna mera (letno povprečje)	1,8	3,1	3,3
Razmerje USD/€ (letno povprečje)	1,054	1,090	1,096
Nominalni efektivni tečaj	-1,7	0,4	0,0
Svetovna rast BDP (brez EU)			
Rast BDP v EU	3,4	0,7	1,4
Rast (relevantnih) izvoznih trgov	9,4	1,4	2,7
Svetovne količine uvoza razen EU			
Cena nafte (Brent, USD/sodček)	100,8	82,2	81,8

Vir: Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2023 UMAR.

Tabela 0b. Glavne predpostavke	2022 (raven)	2023 (raven)	2024 (raven)
1. Zunanje okolje			
a. Cene blaga (ICŽP)	5,3	-11,0	-3,0
b. Razponi nemških obveznic			
2. Fiskalna politika			
a. Neto posojanje / neto izposojanje S.13 (mio EUR)	-1.717	-2.807	-2.555
b. Bruto dolg države (mio EUR)	41.242	44.042	46.394
3. Monetarna politika / Finančni sektor / Predpostavke v zvezi z obrestnimi merami			
a. Obrestne mere			
i. Euribor	0,34	3,18 (jan-avg)	
ii. obrestna mera depozitov	0,08	0,53 (jan-jul)	
iii. obrestna mera za posojila	2,02	4,64 (jan-jul)	
iv. donosnost do dospelja 10-letnih državnih obveznic	2,19	3,39 (jan-avg)	
b. Razvoj depozitov	7,2	5,0 (jul yoy)	
c. Razvoj posojil	9,1	-0,2(jul yoy)	
d. Gibanja nedonosnih posojil	1,2	1,0 (jul)	
Demografski trendi			
a. Razvoj delovno sposobnega prebivalstva	1.249	1.245	1.244
b. Razmerje odvisnosti	35	36	37
Strukturne politike			

Vir: SURS; Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2023 UMAR; Ministrstvo za finance.

Tabela 1a. Gospodarska rast in z njo povezani indikatorji	ESA koda	2022 (raven v mio EUR)	2022 (stopnja spremembe)	2023 (stopnja spremembe)	2024 (stopnja spremembe)
1. Realni BDP	B1*g	53.565	2,5	1,6	2,8
Od tega:					
~ se pripišejo k ocenjenemu vplivu skupnih proračunskih ukrepov za gospodarsko rast					
2. Potencialni BDP		47.445	2,5	2,8	2,8
Prispevki:					
- Delo			0,7	0,9	0,8
- Kapital			0,7	0,8	0,9
- Skupna faktorska produktivnost			1,1	1,1	1,1
3. Nominalni BDP	B1*g	57.038	9,1	10,4	6,9
Komponente realnega BDP:					
4. Zasebna potrošnja	P.3	30.787	3,6	0,9	2,3
5. Končna potrošnja države	P.3	11.109	-0,5	1,4	1,9
6. Bruto investicije v osnovna sredstva	P.51	12.330	3,5	4,5	5,5
7. Spremembe zalog v vrednostni predmeti (v % BDP)	P.52 + P.53	1.520	2,7	-1,1	0,4
8. Izvoz proizvodov in storitev	P.6	53.699	7,2	0,1	3,3
9. Uvoz proizvodov in storitev	P.7	52.407	9,0	-3,9	5,3
Prispevki k realni rasti BDP (v o.t.):					
10. Domača potrošnja		54.226	2,5	1,7	2,9
11. v tem: spremembe zalog in vrednostni predmeti	P.52+ P.53	1.520	1,0	-3,8	1,5
12. Saldo izvoza in uvoza proizvodov in storitev	B.11	1.292	-1,0	3,7	-1,5

Vir: SURS; Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2023 UMAR; Ministrstvo za finance.

Tabela 1b. Cenovna gibanja (sprememba v %)	2022 (stopnja spremembe)	2023 (stopnja spremembe)	2024 (stopnja spremembe)
1. Deflator BDP	6,5	8,7	4,0
2. Deflator zasebne potrošnje	10,0	7,6	3,9
3. ICŽP (povprečje leta) – indeks cen življenjskih potrebščin ¹	8,8	7,6	3,9
4. Deflator državne potrošnje	3,0	7,8	3,9
5. Deflator investicij v osnovna sredstva	12,6	5,0	3,8
6. Deflator izvoznih cen (blaga in storitev)	14,7	1,7	0,8
7. Deflator uvoznih cen (blaga in storitev)	18,3	-0,5	0,6

Opomba: ¹ nacionalni indeks.

Vir: SURS; Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2023 UMAR.

Tabela 1c. Gibanja na trgu dela	ESA koda	2022 (raven)	2022 (stopnja spremembe)	2023 (stopnja spremembe)	2024 (stopnja spremembe)
1. Zaposlenost (osebe, 1000)		1.082	0,7	0,5	0,4
2. Zaposlenost(opravljene delovne ure, 1000)		1.742.749	4,0	1,6	1,1
3. St. brezposelnosti po anketi o delovni sili (%)		4,0	-16,5	-7,1	-5,2
4. Produktivnost dela, nominalno, (osebe, 1000)		52,7	6,0	9,1	5,9
5. Produktivnost dela, nominalno (opravljene delovne ure)		32,7	4,9	8,7	5,7
6. Sredstva za zaposlene (mio EUR)	D.1	29.672	7,7	11,5	7,6
7. Sredstva za zaposlene na zaposlenega (1000 EUR)		34.001	5,0	10,2	6,5

Vir: Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2023 UMAR.

Tabela 1d. Saldi po posameznih sektorjih	ESA koda	2022 (% BDP)	2023 (% BDP)	2024 (% BDP)
1. Neto posojanje / neto izposojanje glede na preostali svet	B.9 (S.1)	-1,1		
od tega:				
- Saldo blaga in storitev		2,3	7,3	5,8
- Saldo primarnih dohodkov in tekočih transferjev		-3,3	-2,9	-3,0
- Saldo transferjev kapitala		-0,4		
2. Neto posojanje/neto izposojanje zasebnega sektorja	B.9	1,9		
3. Neto posojanje/neto izposojanje sektorja država	EDP B.9	-3,0	-4,5	-3,8
4. Statistična razlika				

Vir: SURS; Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2023 UMAR.

Tabela 2a. Konsolidirana bilanca sektorja države	ESA koda	2022 (% BDP)	2023 (% BDP)	2024 (% BDP)
Primanjkljaj/presežek države po podsektorjih (B.9)				
1. Enote širše ravni države	S.13	-3,0	-4,5	-3,8
2. Enote centralne ravni države	S.1311	-2,6	-4,5	-3,8
3. Enote regionalne ravni države	S.1312			
4. Enote lokalne ravni države	S.1313	-0,2	0,2	0,0
5. Skladi socialnega zavarovanja	S.1314	-0,2	-0,2	0,0
6. Izdatki za obresti	EDP D.41	1,1	1,2	1,3
7. Primarni presežek/primanjkljaj		-1,9	-3,3	-2,5
8. Enkratni in drugi začasni ukrepi			-0,6	-1,2
8.a Enkratni ukrepi na strani prihodkov: sektor država			0,3	0,4
8.b Enkratni ukrepi na strani odhodkov: sektor država			-0,9	-1,6
9. Realna rast BDP (v %) (=1 v Tab. 1a)		2,5	1,6	2,8
10. Potencialna rast BDP (v %) (=2 v Tab. 1a)		2,5	2,8	2,8
Prispevki:				
- Delo		0,7	0,9	0,8
- Kapital		0,7	0,8	0,9
- Skupna faktorska produktivnost		1,1	1,1	1,1
11. Proizvodna vrzel (v % potencialnega BDP)		1,9	0,7	0,7
12. Ciklični proračunski del (v % potencialnega BDP)		0,9	0,3	0,3
13. Ciklično prilagojen saldo (1-12) (% potencialnega BDP)		-3,9	-4,8	-4,1
14. Ciklično prilagojen primarni saldo (13+6) (% potencialnega BDP)		-2,8	-3,6	-2,8
15. Strukturni saldo (13-8) (v % potencialnega BDP)		-3,9	-4,2	-2,9

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 2b. Dolg sektorja država	ESA koda	2023 (% BDP)	2024 (% BDP)
1. Raven bruto javnega dolga		69,9	68,9
2. Spremembe bruto dolga		-2,4	-1,0
Prispevki k spremembi bruto dolga:			
3. Primarni saldo		-3,3	-2,5
4. Izdatki za obresti	EDP D.41	1,2	1,3
5. Prilagoditve (SFA)		-0,1	-0,3
od tega:			
- obračunski popravki			
- neto povečanje finančnih sredstev			
od tega:			
- prilivi iz privatizacije			
- vplivi vrednotenja in drugo			
p.m.: Implicitna obrestna mera		1,8	2,0
Druge relevantne spremenljivke:			
6. Stanje likvidnih denarnih sredstev		10,3	9,9
7. Neto dolg (7=1-6)		59,6	59,0
8. Odplačilo dolga (glavnice obveznic) po stanju na dan preteklega leta		2,0	2,9
9. Delež dolga v tuji valuti – po valutni zamenjavi (%)		0,1	0,1
10. Povprečni tehtani čas do dospelja (v letih)		9,6	9,3

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 2c. Stanje poroštev	2023 (% BDP)	2024 (% BDP)
Državna poročstva	6,7	6,1
od katerih: povezanih s finančnim sektorjem ¹	1,1	1,0

Opomba: ¹ Skladno s klasifikacijo SKIS so vključene pravne osebe s SKIS oznako S.12.

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 3. Napovedi na predpostavki nespremenjene politike	ESA koda	2023 (% BDP)	2024 (% BDP)
Sektor država (S13)			
1. Skupaj prihodki ob nespremenjeni politiki	TR	43,7	43,6
od tega:			
1.1 Davki na proizvodnjo in uvoz	D.2	12,7	12,7
1.2 Tekoči davki na dohodke in premoženje itn.	D.5	7,7	7,6
1.3 Davki na kapital	D.91	0,0	0,0
1.4 Prispevki za socialno varnost	D.61	16,2	17,0
1.5 Prihodki od lastnine	D.4	0,8	0,7
1.6 Drugi prihodki		6,3	5,5
p.m.: Davčno breme (D.2+D.5+D.61+D.91-D.995)		36,9	37,7
Skupaj odhodki ob nespremenjeni politiki	TE	47,6	46,2
od tega:			
2.1 Sredstva za zaposlene	D.1	11,4	11,2
2.2 Vmesna potrošnja	P.2	6,4	6,3
2.3 Socialna nadomestila	D.62, D.63	17,6	18,3
od tega: socialni transferji brezposelnim		0,2	0,2
2.4 Izdatki za obresti	EDP D.41	1,2	1,3
2.5 Subvencije	D.3	2,1	1,3
2.6 Bruto investicije v osnovna sredstva	P.51	6,1	5,7
2.7 Kapitalski transferji, odhodki	D.9	0,9	0,3
2.8 Drugi odhodki		2,0	1,7

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 4a. Napovedi prihodkov in izdatkov sektorja država (po glavnih agregatih)	ESA koda	2023 (% BDP)	2024 (% BDP)
Sektor država (S13)			
1. Cilj za skupne prihodke	TR	44,0	44,0
od tega:			
1.1 Davki na proizvodnjo in uvoz	D.2	12,7	12,7
1.2 Tekoči davki na dohodke in premoženje	D.5	7,9	8,0
1.3 Davki na kapital	D.91	0,0	0,0
1.4 Prispevki za socialno varnost	D.61	16,2	17,0
1.5 Prihodki od lastnine	D.4	0,8	0,7
1.6 Drugi prihodki		6,3	5,5
p.m.: Davčno breme (D.2+D.5+D.61+D.91-D.995)		36,9	37,7
2. Cilj za skupne odhodke	TE	48,4	47,8
od tega:			
2.1 Sredstva za zaposlene	D.1	11,4	11,2
2.2 Vmesna potrošnja	P.2	6,4	6,3
2.3 Socialna nadomestila	D.62,D.63	17,6	18,3
od tega: socialni transferji brezposelnim		0,2	0,2
2.4 Izdatki za obresti (=9 v Tab. 2.a)	EDP D.41	1,2	1,3
2.5 Subvencije	D.3	2,1	1,3
2.6 Bruto investicije v osnovna sredstva	P.51	6,3	6,3
2.7 Kapitalski transferji, odhodki	D.9	1,3	0,9
2.8 Drugi odhodki		2,2	2,2

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 4b. Merilo rasti odhodkov	2022 (raven v mio EUR)	2022 (% BDP)	2023 (% BDP)	2024 (% BDP)
1. Odhodki za programe EU, ki so popolnoma usklajeni s prihodki sredstev EU	429,18	0,75	1,58	1,59
1a. Od tega investicije v celoti vezane na prihodke iz EU proračuna	331,49	0,58	1,20	1,15
2. Ciklični odhodki za nadomestila za brezposelnost ¹	-93,22	-0,2	-0,2	-0,2
3. Učinki diskrecijskih ukrepov v zvezi s prihodki	-363,10	-0,6	0,2	0,2
4. Povečanje prihodkov, ki jih ureja zakon				

Opomba: ¹COFOG 10.5 definicija nadomestil za brezposelnost.

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 4c.i. Izdatki sektorja država po funkciji (izobraževanje, zdravstvo in zaposlovanje)	2023 (% BDP)	2023 (mio EUR)	2024 (% BDP)	2024 (mio EUR)
Izobraževanje	5,6	3.527,6	5,5	3.719,9
Zdravstveno varstvo	7,8	4.881,0	7,6	5.146,4
Zaposlovanje ¹				

Opomba: ¹ Ni ocene na podrobni ravni.

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 4c.ii. Izdatki sektorja država po funkciji	COFOG koda	2023 (% BDP)	2024 (% BDP)
1. Javna uprava	1	5,8	5,7
2. Obramba	2	1,4	1,4
3. Javni red in varnost	3	1,8	1,7
4. Ekonomske dejavnosti	4	6,0	5,9
5. Varstvo okolja	5	0,9	0,8
6. Stanovanjske dejavnosti in urejanje okolja	6	0,6	0,6
7. Zdravstvo	7	7,8	7,6
8. Rekreativna, kultura in religija	8	1,2	1,2
9. Izobraževanje	9	5,6	5,5
10. Socialna zaščita	10	17,5	17,2
11. Skupaj izdatki države (=2 v Tab. 4a)	TE	48,4	47,8

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 5a: Diskrecijski ukrepi po metodologiji ESA 2010 – COVID

Ukrep	Opis	ESA koda	Status (sprejet, načrtovan)	Fiskalni vpliv (v % BDP - sprememba glede na prejšnje leto)				
				2020	2021	2022	2023	2024
Ukrepi na strani prihodkov države								
UKREP NA DAVČNEM PODROČJU	Spremembe Zakona o dohodnini (ZDoh-2Z) in sprejeta novela ZDoh-2AA.	D.51	Sprejet	0,00	0,00	-0,27	0,14	0,00
	Neobračunane in neplačane akontacije od dohodka iz dejavnosti in DDPO; odlog plačila davkov (dohodnina, DDPO)	D.51	Sprejet	-0,43	0,76	-0,29	-0,03	-0,01
UKREPI NA DAVČNEM PODROČJU (COVID)	Odlog plačila davkov (DDV, trošarine)	D.21	Sprejet	0,36	-0,54	0,08	0,09	0,02
	Oprostitev plačila za vodno pravico; oprostitev plačila vodnega povračila; gojiteljem vodnih organizmov znižanje plačila vodnega povračila v višini 40% od celotne vrednosti; 50% znižanje davčne osnove katastrskega dohodka ter 65% osnove tržnih prihodkov (panj)	D.29	Sprejet	-0,01	0,01	0,00	0,00	0,00
	Ukrepi na strani izdatkov države							
UKREPI NA PODROČJU DELA IN PRISPEVKOV (COVID)	Povračila prispevkov za PIZ (financiranje prispevkov za socialno varnost s strani državnega proračuna za vse delavce na čakanju, ki niso delali zaradi višje sile, oziroma za vse zaposlene, ki so med epidemijo delali); povračila nadomestil OZZ in nadomestila plače za čakanje na delo, odrejena karantena (zasebniki); subvencioniran del minimalne plače in delovnega časa (skrajšani del. čas); povračila kratke bolniške odsotnosti; nadomestila plače med začasno zadržanostjo od dela zaradi sobivanja (nege ožjega družinskega člana); nadomestila zaradi izolacije	D.3	Sprejet	2,18	-1,63	-0,49	-0,03	-0,02
	Mesečni temeljni dohodek samozaposlenim, družbenikom, kmetom in verskim uslužbencem; povračilo izgubljenega dohodka - uveljavljanje denarnih pravic kmetov in samozaposlenih v karanteni, ter povračila prispevkov za PIZ (kmetje, družbeniki)	D.62	Sprejet	0,33	0,07	-0,40	0,00	0,00
	Interventni ukrep povračila nadomestila plače - odrejena karantena; povračila kratke bolniške odsotnosti; skrajšani delovni čas; nadomestila zaradi izolacije	D.1	Sprejet	0,01	0,00	0,01	0,00	-0,02
	Pomoč v obliki delnega povračila nekritih fiksnih stroškov	D.3	Sprejet	0,34	-0,06	-0,28	0,00	0,00
UKREP I GOSP	Krizni dodatek za zaposlene; finančno nadomestilo zaradi izpada dohodkov	D.3	Sprejet	0,13	0,03	-0,15	0,00	0,00

Ukrep	Opis	ESA koda	Status (sprejet, načrtovan)	Fiskalni vpliv (v % BDP - sprememba glede na prejšnje leto)				
				2020	2021	2022	2023	2024
	(pridelovalcem, v kmetijstvu); podpore tržne ureditve za vino; pomoč prevoznikom (nadomestila za izpad prihodkov); pokrivanje obratovalnih stroškov letališča; pomoč gospodarskim subjektom za izvedbo hitrih testov; plačilo stroškov ravnanja z odpadno embalažo, povračila stroškov organizacije srečanj in dogodkov; sofinanciranje upravljavcev žičniških naprav in smučišč; pomoč delodajalcem za financiranje regresa za letni dopust idr.							
	Turistični boni (bon 2020 in bon21)	D.75	Sprejet	0,27	0,20	-0,31	-0,16	0,00
	Spodbujanje podjetništva, razvoj internacionalizacije, razvoj / prestrukturiranje turizma (EU in slovenska udeležba); naložbe podjetij v raziskave, razvoj in inovacije idr.	D.3+ P.51	Sprejet	0,09	-0,01	0,00	-0,07	-0,01
	Sredstva za garancije za bančne kredite - podjetja, ki jih je sedanja kriza najbolj prizadela, lahko koristijo posebna posojila Slovenskega podjetniškega sklada z državnim jamstvom	D.73	Sprejet	0,00	0,06	-0,06	0,00	0,00
	Povračilo izvajalcem zaradi izpada opravljanja zdravstvene dejavnosti - koncesionarji; uredba o izvajanju presejalnih programov za zgodnje odkrivanje okužb z virusom covid-19 - koncesionarji	D.3	Sprejet	0,03	0,02	-0,04	0,00	0,00
	Povračilo izvajalcem zaradi izpada opravljanja zdravstvene dejavnosti; kritje izpada prihodkov zaradi nezasedenih kapacitet in kritje najema dodatnih prostorov; ter ostalo (skupaj z covid rezervo tip 208), za skrajšanje čakalnih vrst, dostop do zdrav. storitev; cepiva covid-19 in ostalo	D.75	Sprejet	0,22	-0,16	0,04	-0,10	0,00
	Obvladovanje epidemije, financiranje zalog ZRSBR; zaščitna medicinska in varovalna oprema; nastanitve in prevozi; testiranja za covid-19; stroški testov; izvajanje mikrobioloških preiskav; izvajanje javne službe na NIJZ; uredba o izvajanju presejalnih programov za zgodnje odkrivanje okužb z virusom covid-19; nujni operativni center za epidemiološke preiskave, podaljšanja bolnišnična obravnava in zdravljenje s kisikom; hitri antigeni testi; financiranje ZZZS / covid-19 (zdravstvene storitve) idr.	P.2	Sprejet	0,27	0,04	-0,17	-0,02	-0,11
	Zagotavljanje sredstev ZZZS - 67.č člen ZIPRS2021; cepljenje proti covid-19 idr.	D.63	Sprejet	0,10	0,00	-0,02	-0,06	-0,02

UKREPI S PODROČJA ZDRAVSTVA (COVID)

Ukrep	Opis	ESA koda	Status (sprejet, načrtovan)	Fiskalni vpliv (v % BDP - sprememba glede na prejšnje leto)				
				2020	2021	2022	2023	2024
	Zagotavljanje sredstev ZZZS (cepljenje proti covid-19)	D.73	Sprejet	0,00	0,05	-0,04	-0,01	0,00
	Dodatni zdravstveni programi; skrajšanje čakalnih vrst; razpisi v zdravstvu; financiranje dodatnih kadrov v SVZ; zagotavljanje sredstev ZZZS (izolacija); zdravstvena infrastruktura; financiranje ZZZS (covid); dodatek za prerazporeditve in povečan obseg dela in dodatki za delo s pacienti	D.1	Sprejet	0,01	0,02	0,19	-0,12	-0,09
	Obvladovanje epidemije; kritje izpada prihodkov zaradi nezasedenih kapacitet izvajalcem soc. varstvenih storitev v javni mreži; financiranje dodatnih kadrov v SVZ; stroški testiranja in samotestiranja; hitri antigenski testi za pravne osebe	D.3	Sprejet	0,00	0,07	0,03	-0,11	0,00
	Medicinska in varovalna oprema; sredstva za zdravstvene kapacitete / covid-19; zdravstvena infrastruktura – covid-19, testiranje	P.51	Sprejet	0,03	0,02	-0,05	0,00	0,00
	Cepiva / covid-19	P52 + P53	Sprejet	0,00	0,13	-0,01	-0,09	-0,03
UKREPI NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA (COVID)	Solidarnostni dodatek upokojemcem; dodatki za ranljive skupine (enkratni solidarnostni dodatek za brezposelne osebe; povečan znesek dodatka za velike družine; solidarnostni dodatki za otroke, novorojence, študente doma in v tujini ter druge ranljive skupine); začasno denarno nadomestilo plače zaradi izgube zaposlitve; pomoč izvajalcem institucionalnega varstva; pomoč izvajalcem storitve pomoč družini na domu; socialna vključenost in zmanjšanje tveganja revščine idr.	D.62 + D.63	Sprejet	0,42	-0,22	-0,18	-0,01	-0,01
UKREPI NA PODROČJU PLAČ IN NAGRAJEVANJA (COVID)	Dodatki za delo v nevarnih razmerah (nagrajevanje zaposlenih po 71. čl. ZIUZEOP in dodatki po 123. čl. in 125. čl. ZIUOPDVE); dodatki za neposredno delo s covid pacienti (dodatek pri delu z obolelimi; dodatki študentom; dodatki uslužbencem na delovnih mestih plačne skupine J v dejavnosti zdravstva in socialnega varstva), idr.	D.1	Sprejet	0,61	0,63	-1,20	-0,04	0,00
	Dodatki za delo v nevarnih razmerah (dodatki po 71. čl. ZIUZEOP - koncesionarji; dodatki po 123. čl. ZIUOPDVE - zasebni izvajalci)	D.3	Sprejet	0,03	0,07	-0,10	0,00	0,00
OSTALI (COVID) UKREPI	Sofinanciranje zaščite in reševanja lokalnim skupnostim (občinam se zagotovi sredstva za poplačilo dela nastalih stroškov na področju zaščite, reševanja in pomoči v času epidemije / po PKP zakonodaji), idr.	P.2	Sprejet	0,01	-0,01	0,00	0,00	0,00

Ukrep	Opis	ESA koda	Status (sprejet, načrtovan)	Fiskalni vpliv (v % BDP - sprememba glede na prejšnje leto)				
				2020	2021	2022	2023	2024
	Pokrivanje izpada plačil staršev za vrtce (tudi zasebne vrtce); topli obroki za učence in dijake	D.62 +D.6 3	Sprejet	0,02	0,01	-0,03	0,00	0,00
	Pokrivanje izpada javnih storitev (izvajalci javnih služb, ki v času trajanja epidemije ne izvajajo javnih storitev, teh uporabnikom ne zaračunavajo); nadomestila izvajalcu prevoza potnikov - železniški promet; financiranje zasebnih vrtcev; pokrivanje omejenega obsega storitev dijaških domov; pokrivanje izpada prihodkov v študentskih domovih, in ostalo: humanitarna pomoč, donacije, pomoč športnim zvezam za izvedbo hitrih testov; sofinanciranje prostovoljnih gasilskih društev, denarna odškodnina zaradi škode, nastale zaradi cepljenja s cepivom proti covid-19 idr.	D.73 +D.7 4+ D.75	Sprejet	0,08	-0,01	-0,05	-0,01	0,00
	Obvladovanje epidemije, zaščitna oprema, financiranje IKT, IKT-infrastruktura, investicije idr.	P.51	Sprejet	0,02	0,02	0,00	0,05	-0,10

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 5b: Diskrecijski ukrepi po metodologiji ESA 2010 – ukrepi za blaženje druginje in energetske krize

Opis	ESA koda	Status (sprejet, načrtovan)	Fiskalni vpliv (v % BDP - sprememba glede na prejšnje leto)		
			2022	2023	2024
Ukrepi na strani prihodkov države:					
Skupen izpad prihodkov zaradi znižanj trošarin energijskim produktom (goriva, kurilno olje, zemeljski plin), znižanje DDV iz 22% na 9,5%, znižanje CO2 taks, OVE +SPTE prispevkov.	D.21	Sprejet	-0,37	0,11	0,26
Prihodkovni vpliv skupaj:			-0,37	0,11	0,26
Ukrepi na strani izdatkov države:					
Subvencije podjetjem za blaženje posledic povečanih cen energije; podpora kmetijstvu in ribištvo, ohranitev delovnih mest; kompenzacija dobaviteljem električne energije in zemeljskega plina.	D3	Sprejet	0,35	0,40	-0,75
Operater prenosnega omrežja elektroenergetskega sistema ELES - rekapitalizacija	D3	Sprejet		0,27	-0,27
Socialni transferji gospodinjstvom v 2023; druginjski dodatki za otroke, dodatki najbolj ranljivim, omejitve dviga oskrbnin, nastanitve v ŠD, šolske malice	D62/D63	Sprejet	0,35	-0,28	-0,07
Izdatkovni vpliv skupaj:			0,70	0,39	-1,09

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 5c: Diskrecijski ukrepi po metodologiji ESA 2010 – trenutno načrtovana sredstva za odpravo posledic naravnih nesreč

Opis	ESA koda	Status (sprejet, načrtovan)	Fiskalni vpliv (v % BDP - sprememba glede na prejšnje leto)		
			2023	2024	2025
Ukrepi na strani prihodkov države:					
Solidarnostni prispevek	D51	Sprejet	0,25	-0,02	-0,24
Enkratni ukrep ne usklajevanja osnov in lestvic za dohodnino	D51	Sprejet		0,15	-0,15
Prihodkovni vpliv skupaj:			0,25	0,13	-0,39
Ukrepi na strani izdatkov države:					
Obnova objektov, občinski infrastrukturni in javni objekti, izvedba geotehničnih ukrepov, tehnična podpora izvedba interventnih ukrepov na cestni, železniški infrastrukturi ter vodna infrastruktura.	P51	Sprejet	0,08	0,61	-0,69
Povrnjena škoda zaradi izpada prihodkov, uničenih strojev in zalog in čakanje na delo; solidarnostni ukrepi in izredne pomoči, prerazporeditve Rdečemu križu in Karitasu.	D75	Sprejet	0,20	0,29	-0,49
Ukrepi povezani z okoljem in obnovo gospodarske in javne infrastrukture.	D9	Sprejet	0,57	-0,17	-0,40
Izdatkovni vpliv skupaj:			0,85	0,73	-1,58
Ukrep finančnih instrumentov SID banka			0,24	-0,02	-0,22

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 6: Ukrepi Osnutka proračunskega načrta 2024, ki naslavljajo Priporočila Sveta z dne 14. julija 2023 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Slovenije za leto 2023 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Slovenije za leto 2023

Priporočilo:	Ukrepi:	Naslavljanje:
<p>CSR 1</p>		
<p>v letih 2023 in 2024 čim prej postopoma odpravi veljavne izredne energetske podporne ukrepe, pri čemer uporabi s tem povezane prihranke za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja. Če bodo zaradi ponovnih zvišanj cen energije potrebni novi ali nadaljnji podporni ukrepi, zagotovi, da bodo ti podporni ukrepi usmerjeni v zaščito ranljivih gospodinjstev in podjetij, da bodo fiskalno vzdržni in da bodo ohranili spodbude za varčevanje z energijo;</p>	<p>Energetski podporni ukrepi, ki so bili sprejeti zaradi energetske krize, se postopoma odpravljajo. (podrobnosti tabela 3 v DBP)</p> <p>Z letom 2024 bo regulacija cen zemeljskega plina prenehala, za električno energijo pa se morda obeta podražitev in morebitno podaljšanje cenovnih omejitev izključno za najbolj ranljive skupine.</p> <p>Manjši del izplačil pomoči podjetjem se glede na zakonsko časovnico pričakuje tudi še v letu 2024. Poleg teh ukrepov z neposrednim javnofinančnim učinkom so bili sprejeti tudi poroštveni zakoni za elektroenergetska podjetja (292 mio EUR) in drugi likvidnostni ukrepi za systemskega operaterja prenosnega omrežja v RS, preko SID banke pa so bila omogočena tudi likvidnostna posojila za podjetja.</p> <p>https://www.energetika-portal.si/podrocja/energetika/ukrepi-za-omilitev-draquinje-na-podrocju-energetike/</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zakon o nujnem posredovanju za obravnavo visokih cen energije (ZNPOVCE) (Uradni list RS, št. 158/22) - Uredba o določitvi cene električne energije (Uradni list RS, št. 45/23) - Uredba o določitvi cene električne energije za nekatere pravne osebe javnega prava, za izvajalce javno veljavnih programov vzgoje in izobraževanje ter za izvajalce socialno varstvenih storitev, socialnovarstvenih programov in programov v podporo družini (Ur. l. RS, št. 162/2022) - Uredba o določitvi cene električne energije za mikro, mala in srednja podjetja (Uradni list RS, št. 45/23) - Uredba o določitvi cen zemeljskega plina iz plinskega sistema (Uradni list RS, št. 45/23) 	<p>Ukrepi delno naslavljajo priporočila.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Uredba o določitvi cene zemeljskega plina iz plinskega sistema za nekatere pravne osebe javnega prava, za izvajalce javno veljavnih programov vzgoje in izobraževanja, za izvajalce socialno varstvenih storitev, socialnovarstvenih programov in programov v podporo družini (Uradni list RS, št. 162/22) - Uredba o oblikovanju cene toplote iz daljinskega ogrevanja (Uradni list RS, št. 9/23) - Uredba o določitvi nadomestila dobaviteljem električne energije (Uradni list RS, št. 4/23) - Uredba o določitvi nadomestila dobaviteljem zemeljskega plina (Uradni list RS, št. 4/23) - Uredba o določitvi nadomestila distributerjem toplote iz sistemov daljinskega ogrevanja (Uradni list RS, št. 74/23) 	
<p>zagotovi preudarno fiskalno politiko, zlasti z omejitvijo nominalnega povečanja nacionalno financiranih neto primarnih odhodkov v letu 2024 na največ 5,5 % (20);</p>	<p>Ocenjena rast nacionalno financiranih neto primarnih odhodkov v letu 2024 je nižja od priporočene.</p>	<p>Ukrepi naslavljajo priporočila.</p>
<p>ohrani nacionalno financirane javne naložbe in zagotovi učinkovito črpanje nepovratnih sredstev iz mehanizma in drugih sredstev Unije, zlasti za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda;</p>	<p>Tudi v dopolnjenem načrtu za okrevanje in odpornost se upošteva določene deleže zelenega in digitalnega financiranja. Ohranja se veliko večino javnih naložb, ki so izvedljive v letih izvajanja NOO. Povečuje se javne investicije iz povratnih virov predvsem za javno železniško infrastrukturo.</p> <p>Poleg tega se s poglavjem REPowerEU zagotavlja še dodatno financiranje naložb na področju zmanjševanja odvisnosti od ruskih fosilnih goriv.</p> <p>V luči izrednih razmer zaradi poplav v avgustu 2023 pa je Slovenija konec avgusta Evropski komisiji posredovala tudi seznam možnih področij za najem dodatnih posojil iz Mehanizma za okrevanje in odpornost za namen financiranja na področjih povečanja zmogljivosti železniške infrastrukture, trajnostne prenove stavb in zmanjševanja poplavne ogroženosti ter zmanjševanja tveganja za druge podnebno pogojene nesreče.</p>	<p>Ukrepi naslavljajo priporočila.</p>

<p>v obdobju po letu 2024 še naprej izvaja srednjeročno fiskalno strategijo postopne in vzdržne konsolidacije v kombinaciji z naložbami in reformami, ki spodbujajo večjo trajnostno rast, da bi dosegla preudaren srednjeročni fiskalni položaj;</p>	<p>Naslednje leto bo pripravljena srednjeročna fiskalna strategija po letu 2024, ki bo zagotavljala postopno konsolidacijo in spodbujala rast. Ob tem bo ohranjala visoko raven investicij. Postopnost konsolidacije, obdobje strategije in raven investicij bo odvisna tudi od morebitnih spremenjenih fiskalnih pravil na ravni EU. Najpomembnejše strukturne reforme so definirane že v NOO in se bodo upoštevale tudi v fiskalni strategiji.</p>	<p>Ukrepi naslavlajo priporočila.</p>
<p>zagotovi dolgoročno javnofinančno vzdržnost sistemov zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe;</p>	<p>Ključna reforma, sprejeta v letu 2023, je sprejetje Zakona o dolgotrajni oskrbi, ki bo uveljavljen z letom 2024. Zakon predstavlja celovito in sistemsko rešitev na področju socialnega varstva, saj ureja tako izvedbeni del kot področje financiranja. Ena ključnih sistemskih novosti, ki jo uvaja Zakon o dolgotrajni oskrbi je tako zagotovljen sistem javnega financiranja. Poleg letnega proračunskega deleža bodo delež prispevali tudi delavci, delodajalci in upokojenci. Uveljavljanje novih storitev dolgotrajne oskrbe bo potekalo postopoma. Prva sprememba bo začela veljati že z začetkom leta 2024 in se bo nanašala na status oskrbovancev družinskih članov. V letu 2025 (julija) bo uvedena dolgotrajna oskrba na domu, e-oskrba in prispevek za dolgotrajno oskrbo. Konec leta 2025 (decembra) pa je določena krepitev področja dolgotrajne oskrbe v instituciji in denarni prejemek.</p> <p>Poleg priprav zdravstvene reforme so bile septembra 2023 predstavljene usmeritve zdravstvene politike za leti 2024 in 2025. Naslovljene so prednostne naloge na področju zdravstva, s katerimi bo v naslednjih dveh letih zagotovljena večja stabilnost zdravstvenega sistema. Cilj je povečana dostopnost do zdravstvenih storitev, izboljšani bodo izidi zdravljenja preko izmenjave dobrih praks med zdravstvenimi izvajalci, hkrati pa bo z razvojem in optimizacijo organizacije dela ter procesov zmanjšana neenakost med prebivalci na ravni države in posameznih regij.</p>	<p>Ukrepi delno naslavlajo priporočila</p>

<p>ponovno uravnoteži davčne prihodke v smeri rasti prijaznejših in bolj trajnostnih virov;</p>	<p>Septembra na Vladi sprejeti ZIPRS2425, ki je v obravnavi v državnem zboru, na področju zdravstva opredeljuje, da se iz državnega proračuna ZZS v letu 2024 zagotavlja sredstva v višini do največ 420 milijonov evrov za vzdržnost sistema zdravstvenega varstva, ki jih ZZS lahko uporabi za natančno določene namene.</p> <p>Odpravljeni so bili ukrepi na davčnem področju, ki so zasledovali cilj omilitve cen določenih energentov. Tako se nižja stopnja DDV za dobave električne energije, zemeljskega plina, daljinskega ogrevanja in lesa za kurjavo ni podaljšala. Enako pa smo v okviru regulacije cene pogonskih goriv postopno zviševali zneske trošarine na bencin in dizel ter tako že presegli nivo trošarin, ki so veljale pred znižanjem v februarju 2022. S tem smo deloma tako naslavljali tudi uravnoteženost javnih financ, saj bi v nasprotnem primeru morali za nadomestitev izpada najti druge vire oz. znižati odhodke.</p>	
<p>CSR 2</p>		
<p>zagotovi učinkovito strukturo upravljanja in okrepi upravno zmogljivost, da se omogoči hitro in dosledno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost; hitro dokonča poglavje REPowerEU, da bi se lahko čim prej začelo izvajati; nadaljuje hitro izvajanje programov kohezijske politike ob tesnem dopolnjevanju in v sinergiji z načrtom za okrevanje in odpornost;</p>	<p>Učinkovita struktura upravljanja izvajanja načrta za okrevanje in odpornost je že zagotovljena v okviru URSOO (manjše povečanje kadrovskega načrta, dosledno izvajanje priporočil revizijskih organov, nadgradnje IT sistemov). Prav tako je zagotovljeno redno poročanje o izvajanju načrta za okrevanje in odpornost vladi, s čimer se zagotavlja celovita priprava in izvajanje ukrepov.</p>	<p>Ukrepi naslavljajo priporočila.</p>
<p>CSR 3</p>		
<p>nadaljuje prizadevanja za diverzifikacijo uvoza plina in zmanjša splošno odvisnost od fosilnih goriv s pospeševanjem uvajanja obnovljivih virov energije, zlasti z nadaljnjo poenostavitvijo in skrajšanjem postopkov za izdajo dovoljenj ter krepitvijo</p>	<p>V mesecu juliju 2023 je bil sprejet nov Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije (ZUNPEOVE), ki predstavlja enega izmed prvih in ključnih korakov k večanju deleža energije iz OVE. Zakon na področju umeščanja proizvodnih naprav iz OVE v osnovi na tem področju določa proaktivnejšo vlogo države in naslavlja</p>	<p>Ukrepi naslavljajo priporočila.</p>

<p>elektroenergetskega omrežja in izboljšanjem njegovega upravljanja, tudi z digitalizacijo; poveča izvajanje ukrepov za energetske učinkovitost, zlasti v stavbnem sektorju, spodbuja elektrifikacijo prometnega sektorja ter</p>	<p>urejanje zahteve vzpostavitve območij prednostnega umeščanja OVE ter določanje nekaterih posebnosti umeščanja naprav OVE na teh območjih, posebnosti prostorskega načrtovanja, celovite presoje in presoje vplivov na okolje, regulativne peskovnike in dvojno rabo prostora na nekaterih območjih, kjer obstaja neizkoriščen potencial.</p> <p>Vlada RS je v mesecu juniju skladno z začasnim okvirom EU izdala ново Uredbo o pomoči za pospeševanje uvajanja energije iz obnovljivih virov, shranjevanja in toplote iz obnovljivih virov. Do pomoči bodo upravičene investicije v nove proizvodne naprave iz obnovljivih virov za proizvodnjo električne energije in toplote in za hranilnike električne energije in toplote v kombinaciji s proizvodnjo.</p> <p>URE: Nov način obračunavanja omrežnine, ki ga bo Agencija za energijo uvedla predvidoma 1. marca 2024 (Akt o metodologiji za obračunavanje omrežnine za elektrooperaterje), bo nagrajeval tiste, ki bodo varčni, hkrati pa bo omogočil in finančno nagrajeval prilagodljivost pri odjemu, med drugim pri polnjenju avtomobila ali delovanju toplotne črpalke glede na obratovanje sončne elektrarne in obremenitev omrežja.</p> <p>Ključni cilj sprejetega Zakona o infrastrukturi za alternativna goriva in spodbujanju prehoda na alternativna goriva v prometu je vzpostavitev goste, javno dostopne in interoperabilne mreže polnilne in oskrbovalne infrastrukture za alternativna goriva v prometu, zagotoviti skladen državni, regionalni in lokalni razvoj mreže polnilnih in oskrbovalnih mest ter povečati delež vozil na alternativna goriva. Z zakonom se uvajajo tri temeljne ravni razvoja infrastrukture za alternativna goriva. Za doseganje okoljskih in energetskih ciljev v sektorju prometa se uvaja namenski vir za sofinanciranje ukrepov prehoda na alternativna goriva. Zakon pa vzpostavlja ustanovitev centra za spodbujanje prehoda na alternativna goriva kot izvedbenega telesa za dodeljevanje namenskih sredstev za</p>	
--	---	--

<p>okrepi prizadevanja politike za zagotavljanje in pridobivanje spretnosti in kompetenc, potrebnih za zeleni prehod.</p>	<p>ukrepe, ki bodo pospešili prehod na alternativna goriva v prometu.</p> <p>Vlada Republike Slovenije je februarja 2023 sprejela tudi Uredbo o nadomestilu za kritje posrednih stroškov zaradi stroškov emisij toplogrednih plinov v korist določenih sektorjev ali delov sektorjev, ki so izpostavljeni tveganju premestitve emisije CO₂. Namen sredstev za kritje posrednih stroškov je pomoč sektorjem ali delom sektorjev, ki so izpostavljeni resničnemu tveganju premestitve emisije CO₂, za nadomestitev povišanj cen električne energije, ki so posledica vključitve stroškov emisij toplogrednih plinov zaradi sistema Unije za trgovanje s pravicami do emisije, v katerega je vključen tudi energetski sektor. Širši cilj Uredbe je torej omejevanje premestitve emisij CO₂ v tretje države ter ohranjanje konkurenčnosti slovenskih podjetij v sektorjih, ki so izpostavljeni temu tveganju (elektrointenzivna podjetja).</p> <p>Izvajajo se projekti energetske prenove stavb. Namen je povečati energetske učinkovitost stavb, kjer s celovitimi prenovami načrtujemo vsaj 30-odstotno zmanjšanje porabe primarne energije na teh stavbah v primerjavi s porabo pred energetske prenove.</p> <p>Na področju izobraževanja je Vlada Republike Slovenije sprejela Strategijo in akcijski načrt za ozelenitev javne izobraževalne in raziskovalne infrastrukture v Sloveniji do leta 2030. Strategija in akcijski načrt za ozelenitev javne izobraževalne in raziskovalne infrastrukture v Sloveniji do leta 2030 je strateški dokument in podlaga za sistematični in razvojno usmerjeni sistem vlaganja v javno izobraževalno in raziskovalno infrastrukturo Slovenije do leta 2030. Tako načrtovana investicijska vlaganja lahko učinkovito prispevajo k zelenemu in digitalnemu prehodu ter bolj trajnostnemu izobraževalnemu in raziskovalnemu stavbnemu fondu.</p>	
--	--	--

Tabela 7: Stanje poroštev, sprejetih/objavljenih v skladu z Osnutkom proračunskega načrta 2024

	Ukrepi	Datum sprejetja	Najvišji znesek pogojnih obveznosti (v % BDP)	Prevideno koriščenje (v % BDP)	
Kot odgovor na COVID-19	Zakon o poroštvu Republike Slovenije v Evropskem instrumentu za začasno podporo za ublažitev tveganj za brezposelnost v izrednih razmerah (SURE) po izbruhu COVID-19 (ZPEIPUTB)	29/05/2020	0,14	0,14	
	Zakon o zagotovitvi dodatne likvidnosti gospodarstvu za omilitev posledic epidemije COVID-19 (ZDLGPE)	28/04/2020	3,18	0,13	
	Zakon o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP)	02/04/2020	0,32	0,09	
	Zakon o jamstvu Republike Slovenije v Panevropskem garancijskem skladu (ZJPGS)	03/03/2021	0,11	0,11	
	Vmesni seštevek			3,74	0,48
Drugi	Zakon o poroštvu Republike Slovenije za obveznosti iz naslova kreditov, najetih za zagotavljanje likvidnosti na organiziranih trgih električne energije ter emisijskih kuponov in obveznosti iz nakupa dodatnih količin zemeljskega plina izven trga Evropske Unije (ZPKEEKP)	13/09/2022	2,03	2,03	
	Zakon o stanovanjski jamstveni shemi za mlade (ZSJSM)	06/04/2022	0,48	0,16	
	Zakon o poroštvu Republike Slovenije za obveznosti družbe DARS, d. d., iz naslova kreditov in dolžniških vrednostnih papirjev, najetih oziroma izdanih za financiranje avtocestnih projektov v višini do 392,44 mio EUR (ZPKFAP)	06/04/2022	0,62	0,0	
	Zakona o okrepitvi skupnega sklada za rezervacije z jamstvom Republike Slovenije za zagotavljanje izredne makrofinančne pomoči Ukrajini (ZOSRIMP)	27/01/2023	0,02	0,02	
	Vmesni seštevek			3,15	2,21
	Skupaj			6,90	2,69

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 8: Vpliv NOO na projekcije – NEPOVRATNA SREDSTVA

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Prihodki od nepovratnih sredstev (v % BDP)							
1. SREDSTVA RRF, vključena v napovedi prihodkov		0,2	0,2	0,6	0,5	0,6	0,3
2. Denarna izplačila nepovratnih sredstev RRF iz EU		0,4	0,0	0,5	0,5	0,4	0,6
Odhodki financirani iz nepovratnih sredstev RRF (v % BDP)							
3. SKUPAJ TEKOČI ODHODKI		0,0	0,0	0,2	0,3	0,2	0,1
Od tega:							
- Sredstva za zaposlene D.1		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Vmesna potrošnja P.2		0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0
- Socialna plačila D.62+D.632							
- Odhodki za obresti D.41							
- Subvencije, plačljive D.3		0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
- Tekoči transferji D.7		0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
4. SKUPAJ KAPITALSKI ODHODKI		0,2	0,1	0,3	0,4	0,4	0,2
Od tega:							
- Bruto investicije v osnovna sredstva P.51g		0,2	0,1	0,2	0,3	0,3	0,1
- Kapitalski transferji D.9		0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Drugi stroški, financirani iz nepovratnih sredstev RRF (v % BDP) ¹²							
5. Zmanjšanje davčnih prihodkov							
6. Drugi stroški, ki vplivajo na prihodke							
7. Finančne transakcije							

Vir: Ministrstvo za finance.

Tabela 9: Vpliv NOO na projekcije - POSOJILA

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Prihodki od povratnih sredstev (v % BDP)							
1. Izplačila RRF POSOJIL iz EU		0,0	0,0	0,5	0,2	0,3	0,5
2. Povračila RRF POSOJIL EU		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Odhodki financirani s posojili RRF (v % BDP)							
3. SKUPAJ TEKOČI ODHODKI		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7
Od tega:							
- Sredstva za zaposlene D.1		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Vmesna potrošnja P.2		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7
- Socialna plačila D.62+D.632							
- Odhodki za obresti D.41							
- Subvencije, plačljive D.3							
- Tekoči transferji D.7		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. SKUPAJ KAPITALSKI ODHODKI		0,0	0,0	0,1	0,2	0,4	0,1
Od tega:							
- Bruto investicije v osnovna sredstva P.51g		0,0	0,0	0,1	0,2	0,3	0,1
- Kapitalski transferji D.9		0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
Drugi stroški, financirani s posojili RRF (v % BDP)							
5. Zmanjšanje davčnih prihodkov							
6. Drugi stroški, ki vplivajo na prihodke							
7. Finančne transakcije							

Vir: Ministrstvo za finance.